

ManpowerGroup
İstihdama Genel
Bakış Araştırması
Türkiye

Q4
2020

ManpowerGroup®

Türkiye

ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması

ManpowerGroup 2020 dördüncü çeyrek İstihdama Genel Bakış Araştırması, Türkiye’den işverenleri temsil eden 739 kişilik bir örneklem ile görüşme yapılarak gerçekleştirildi.

Araştırmaya katılan tüm işverenlere şu soru yöneltildi: “İçinde bulunduğumuz çeyrekle karşılaştığınızda Aralık 2020’nin sonuna kadar olan üç aylık dönemde iş yerinizdeki toplam istihdamın nasıl değişeceğini öngörüyorsunuz?”

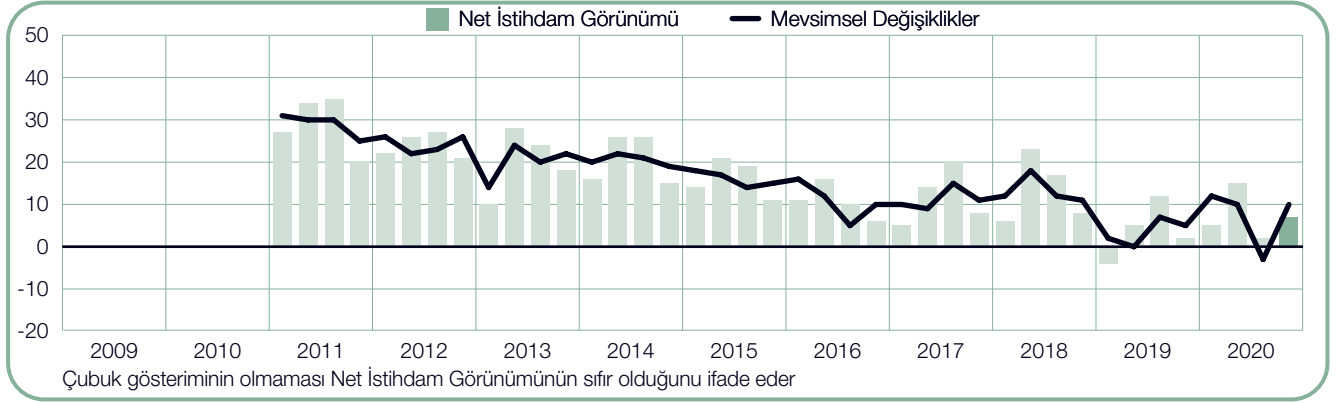
Görüşmeler, COVID-19 salgınının neden olduğu olağanüstü durum koşullarında gerçekleştirilmiştir. 2020’nin dördüncü çeyreğine dair araştırma bulgularının, küresel sağlık krizinin etkilerini yansıtması ve önceki çeyreklerde ulaşılan bulgulardan göze çarpar biçimde farklı olması kuvvetle muhtemeldir.

İçindekiler

Türkiye’de İstihdama Genel Bakış	1
İşletme Ölçeğine Göre Karşılaştırmalar	
Bölgesel Karşılaştırmalar	
Sektörel Karşılaştırmalar	
Küresel İstihdama Genel Bakış	10
Uluslararası Karşılaştırmalar – Amerika	
Uluslararası Karşılaştırmalar – Asya Pasifik	
Uluslararası Karşılaştırmalar – Avrupa, Orta Doğu ve Afrika	
Araştırma hakkında	27
ManpowerGroup® hakkında	28

Türkiye’de İstihdama Genel Bakış

	Artış	Düşüş	Değişiklik Yok	Bilmiyorum	Net İstihdam Görünümü	Mevsimsel Değişiklikler
	%	%	%	%	%	%
2020 4. çeyrek	19	12	66	3	+7	+10
2020 3. çeyrek	15	13	67	5	+2	-3
2020 2. çeyrek	23	8	68	1	+15	+10
2020 1. çeyrek	18	13	67	2	+5	+12
2019 4. çeyrek	15	13	71	1	+2	+5

Türkiye’deki işverenler, önümüzdeki çeyrekte iş arayanlar için umut verici sinyaller olduğunu bildiriyor. İşverenlerin %19’u istihdam artışı beklerken %12’si azalma öngörüyor ve %66’sı da değişiklik olmayacağını tahmin ediyor. Bunun sonucunda Net İstihdam Görünümü +%7’yi gösteriyor.

Sonuçlar mevsimsel verilerden arındırılmış şekilde incelendiğinde görünüm +%10’u gösteriyor. Önceki çeyreğe kıyasla yüzde 13 puan artan işe alım hassasiyeti, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5 puan daha güçlü durumda.

İşletme Ölçeğine Göre Karşılaştırmalar

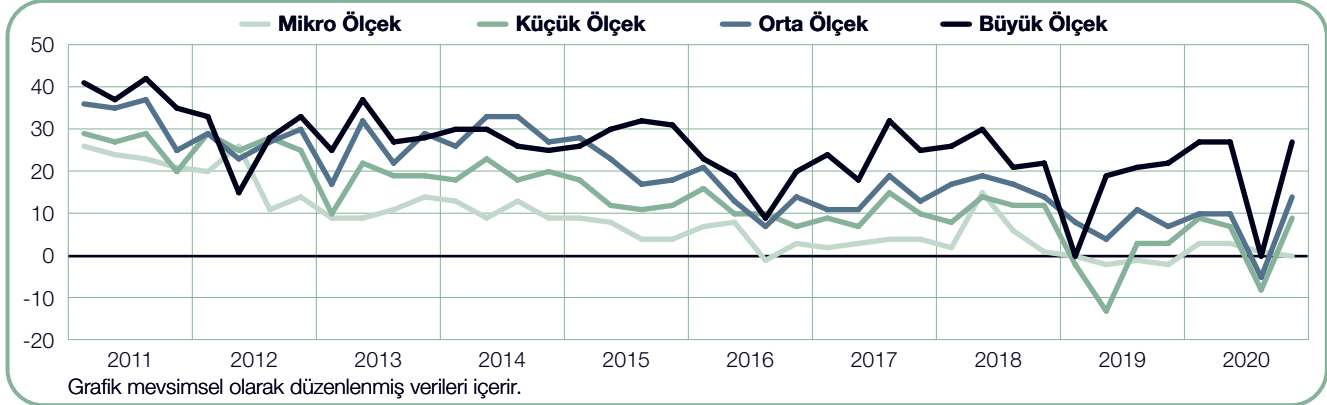
Araştırmaya katılan işverenler, işletme ölçeğine göre dört kategoriye ayrıldı: 10'dan az çalışanı olan Mikro ölçekli işletmeler; 10-49 çalışanı olan Küçük ölçekli işletmeler; 50-249 çalışanı olan Orta ölçekli işletmeler ve 250'nin üzerinde çalışanı olan Büyük ölçekli işletmeler.

Dört işletme ölçeği kategorisinin üçünde, önümüzdeki çeyrekte istihdam artışı görülmesi bekleniyor. +%27'lik mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildiren Büyük ölçekli işverenler sağlıklı bir işe alım faaliyeti beklerken, Orta ve Küçük ölçekli işletme kategorileri için görünüm sırasıyla +%14 ve +%9 seviyelerinde gerçekleşiyor. Bununla birlikte, Mikro işverenler %0'lık bir görünüm bildirerek durgun işe alım faaliyetleri bekliyor.

Önceki çeyrekle kıyaslandığında, Büyük ölçekli işverenler yüzde 27 puanlık keskin bir artış bildirirken, Orta ve Küçük ölçekli işverenler için görünüm sırasıyla yüzde 19 ve 17 puan güçleniyor. Diğer yandan, Mikro işverenler nispeten istikrarlı işe alım planları bildiriyor.

Geçen yılın aynı dönemiyle kıyaslandığında işletme ölçeği kategorilerinin dördünde de işe alım beklentilerinde güçlenme öngörülüyor. Orta ölçekli işverenler yüzde 7 puan artış bildirirken, Küçük ölçekli işverenlerin görünümü yüzde 6 puan güçleniyor. Diğer yerlerde, işe alım planları Büyük işletmeler için yüzde 5 puan ve Mikro işverenler için yüzde 2 puan iyileşiyor.

Karşılaştırmalar	Artış	Düşüş	Değişiklik Yok	Bilmiyorum	Net İstihdam Görünümü	Mevsimsel Değişiklikler
	%	%	%	%	%	%
Mikro Ölçek	12	13	73	2	-1	0
Küçük Ölçek	16	9	73	2	+7	+9
Orta Ölçek	22	12	63	3	+10	+14
Büyük Ölçek	31	14	52	3	+17	+27

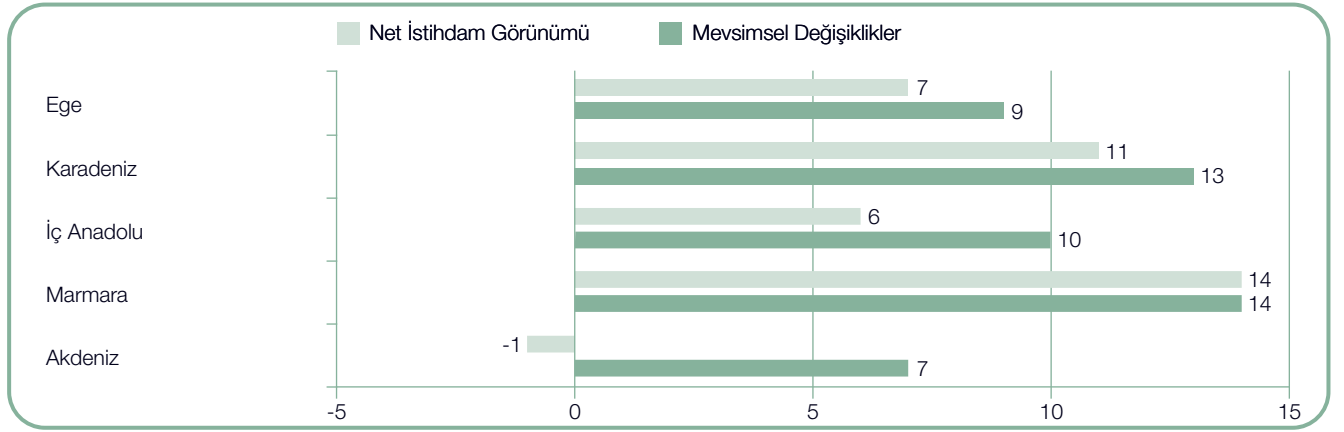
Bölgesel Karşılaştırmalar

Beş bölgedeki işverenler de 2020'nin son çeyreği boyunca istihdam artışı bekliyor. En güçlü işe alım beklentileri, mevsimsel verilerden arındırılmış olarak görünümünün sırasıyla +%14 ve +%13 olduğu Marmara ve Karadeniz'de bildiriliyor. Görünümün +%10 olduğu İç Anadolu'da ve görünümün +%9 olduğu Ege bölgesinde ılımlı istihdam artışları bekleniyor. +%7'lik bir görünüm bildiren Akdeniz'deki işverenler bir miktar istihdam artışı bekliyor.

Önceki çeyrekle kıyaslandığında, beş bölgede de işe alım beklentileri güçleniyor. Akdeniz'de yüzde 22 puanlık kuvvetli bir artış bildirilirken, Marmara

ve İç Anadolu'da ise görünüm sırasıyla yüzde 17 ve 12 puan daha yüksek. Diğer yandan Ege bölgesindeki işverenler yüzde 4 puanlık bir artış bildirirken, Karadeniz'deki görünüm ise yüzde 2 puan artıyor.

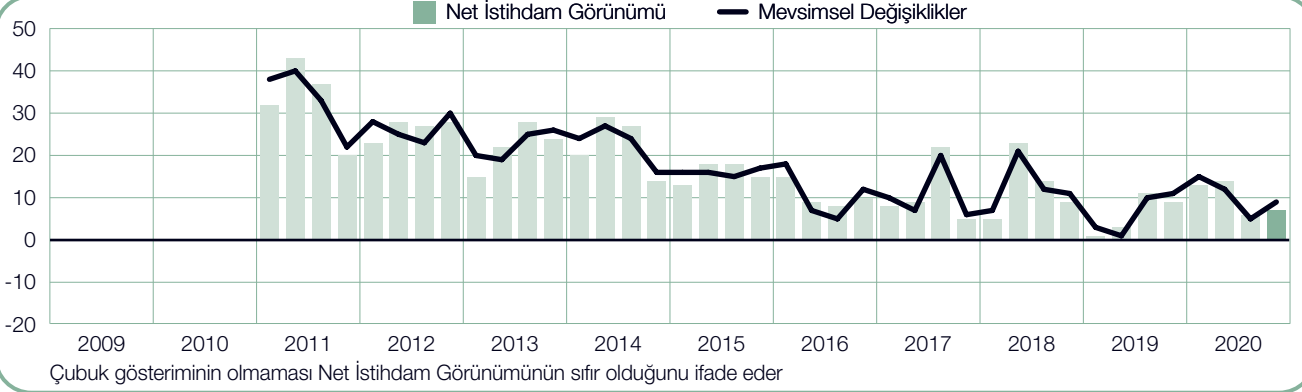
2019'un son çeyreğiyle kıyaslandığında, işe alım planları beş bölgenin dördünde güçlenirken özellikle Karadeniz'de yüzde 13 puanlık artış gösteriyor. Marmara'daki işverenler yüzde 7 puanlık bir artış bildirirken, İç Anadolu'nun görünümü yüzde 6 puan artıyor. Ancak Ege'deki işverenler yüzde 2 puanlık bir düşüş bildiriyor.

+%7
(+%9)

Ege

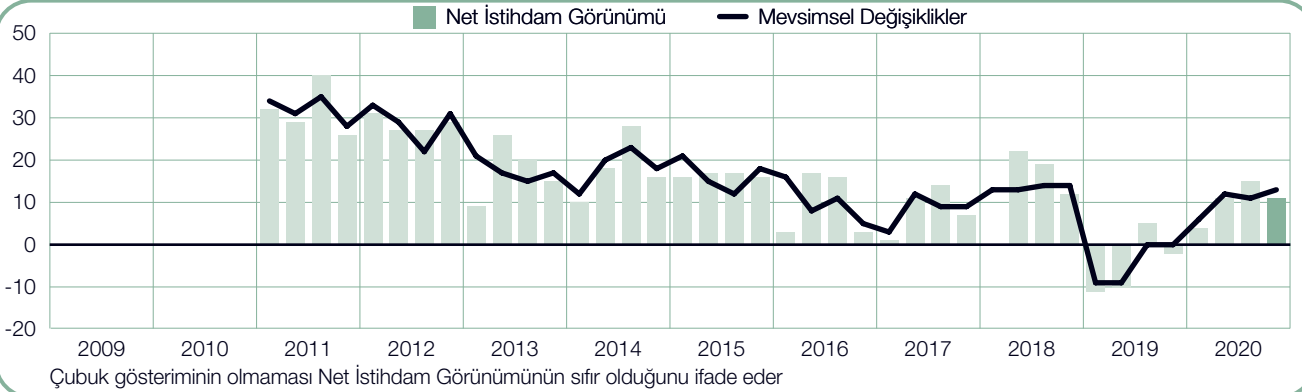
İşverenler, +%9 mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü ile önümüzdeki üç ayda makul bir işe alım ortamı öngörüyor. İşe alım beklentileri, önceki çeyreğe kıyasla yüzde 4 puan güçlenirken, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 2 puan zayıflıyor.

+%11
(+%13)

Karadeniz

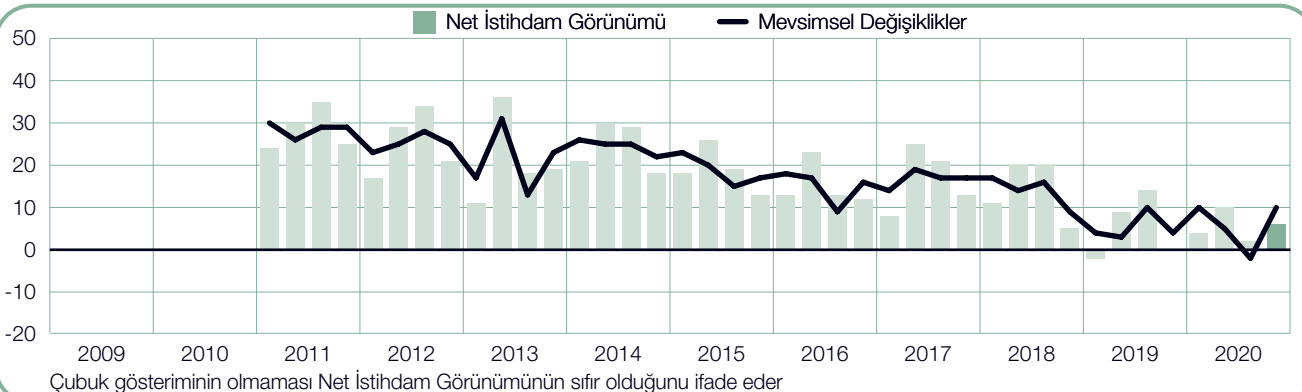
İki yılın en güçlü işgücü piyasasının, işverenlerin +%13'lük mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildirdiği 2020 yılının dördüncü çeyreğinde oluşması bekleniyor. Önceki çeyreğe göre yüzde 2 puan daha güçlü olan işe alım beklentileri, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 13 puanlık bir iyileşme sergiliyor.

+%6
(+%10)

İç Anadolu

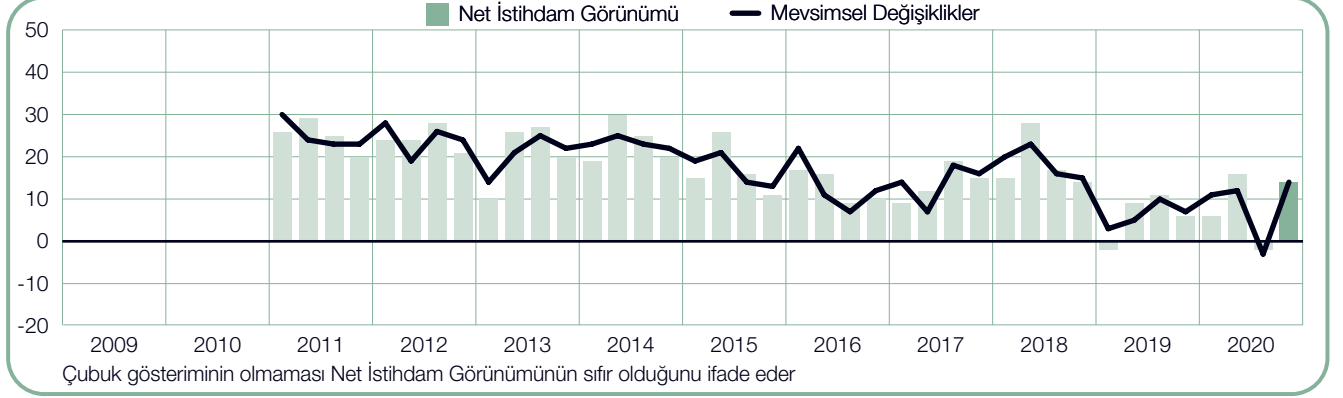
+%10'luk mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildiren işverenlere göre iş arayanların iş bulma şansı önümüzdeki çeyrekte bir miktar artabilir. Görünüm, 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla yüzde 12 puan, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 6 puan güçleniyor.

+%14
(+%14)

Marmara

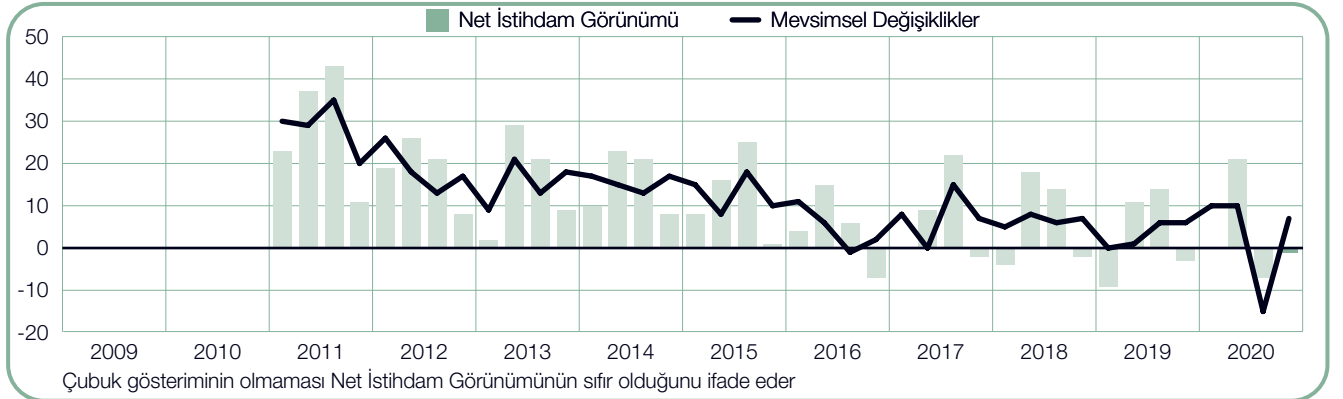
İşverenler, gelecek çeyrek için +%14 mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildirerek, Ekim – Aralık döneminde iki yılın en yüksek işe alım hızını öngörüyor. İşe alım planları, hem önceki çeyreğe hem de önceki yılın aynı dönemine kıyasla, sırasıyla yüzde 17 ve 7 puan iyileşerek, önemli bir gelişme sergiliyor.

-%1
(+%7)

Akdeniz

Mevsimsel verilerden arındırılmış olarak +%7 istihdam görünümü bildiren işverenler gelecek üç ayda istihdamda mütevazı iyileşmeler bekliyor. İşe alım eğilimleri, yüzde 22 puan yükselerek önceki çeyreğe kıyasla ciddi şekilde iyileşirken önceki yılın aynı dönemine kıyasla nispeten istikrarını koruyor.

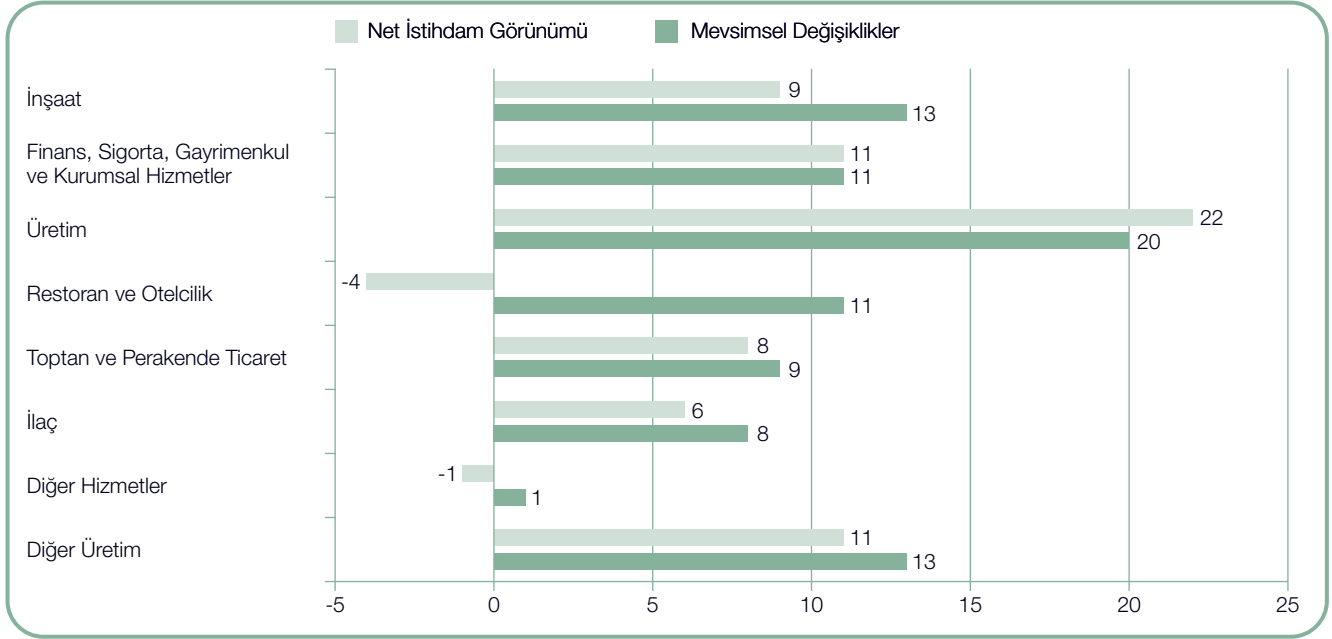
Sektör Karşılaştırmaları

İşverenler sekiz sektörün tamamında gelecek çeyrek için istihdam artışı bekliyorlar. En güçlü işe alım beklentileri mevsimsel verilerden arındırılmış olarak +%20 istihdam görünümü ile Üretim sektöründe görülürken, +%13'lük görünümle hem İnşaat sektöründe hem de Diğer Üretim sektöründe istikrarlı bir istihdam artışı bekleniyor. Finans ve Kurumsal Hizmetler sektörü ile Restoran ve Otelcilik sektörlerinin ikisinde de +%11'lik görünümle istihdamda hatırı sayılır bir artış gözlenirken, Toptan ve Perakende Ticaretinin görünümü +%9 olarak gerçekleşiyor. İlaç sektöründeki işverenler +%8'lik bir görünüm bildirerek makul bir işe alım ortamı bekliyor ve Diğer Hizmetler sektöründeki görünüm +%1 olarak karşımıza çıkıyor.

Önceki çeyrekle kıyaslandığında, işe alım hedefleri sekiz sektörün tamamında güçleniyor. İnşaat sektörü ve Üretim sektöründe sırasıyla yüzde 27 ve 22 puanlık

keskin iyileşmeler bildirilirken, Restoran ve Otelcilik sektörünün görünümü yüzde 17 puan artıyor. Diğer Üretim sektöründe işe alım beklentileri yüzde 13 puan güçlenirken, Toptan ve Perakende Ticaret sektörü ile İlaç sektöründe görünümle sırasıyla yüzde 8 ve 7 puan artış gösteriyor.

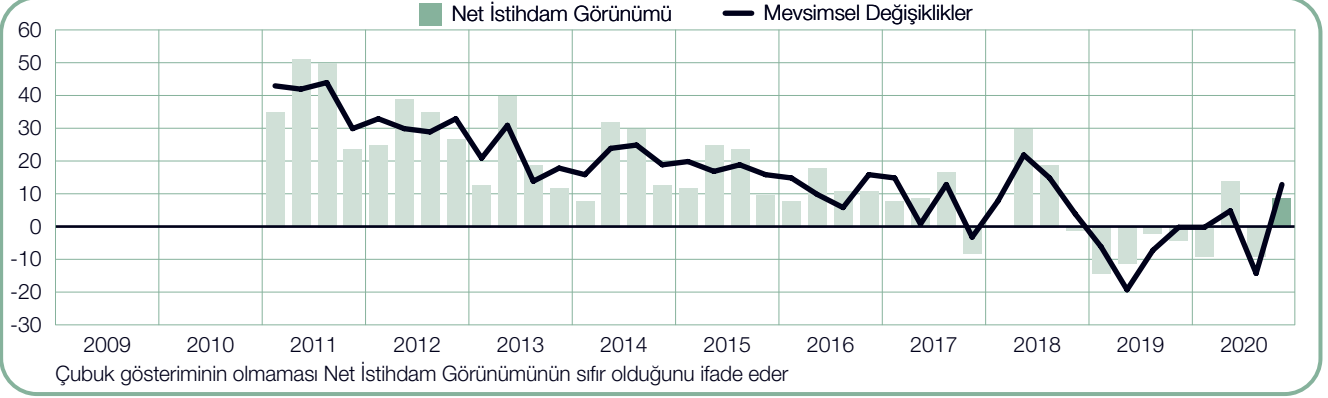
Önceki yılın aynı dönemine kıyasla, sekiz sektörden altısında işverenler daha güçlü işe alım beklentileri bildiriyor. En kayda değer iyileşmeler, yüzde 13 puan ile İnşaat sektöründe ve yüzde 10 puan ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe gerçekleşirken, Üretim ve Diğer Üretim sektörlerini görünümle yüzde 8 puan güçleniyor. Ancak, İlaç sektöründe yüzde 4 puan, Diğer Hizmetler sektöründe yüzde 3 puan olmak üzere iki sektörde işe alım beklentileri zayıflıyor.

+%9
(+%13)

İnşaat

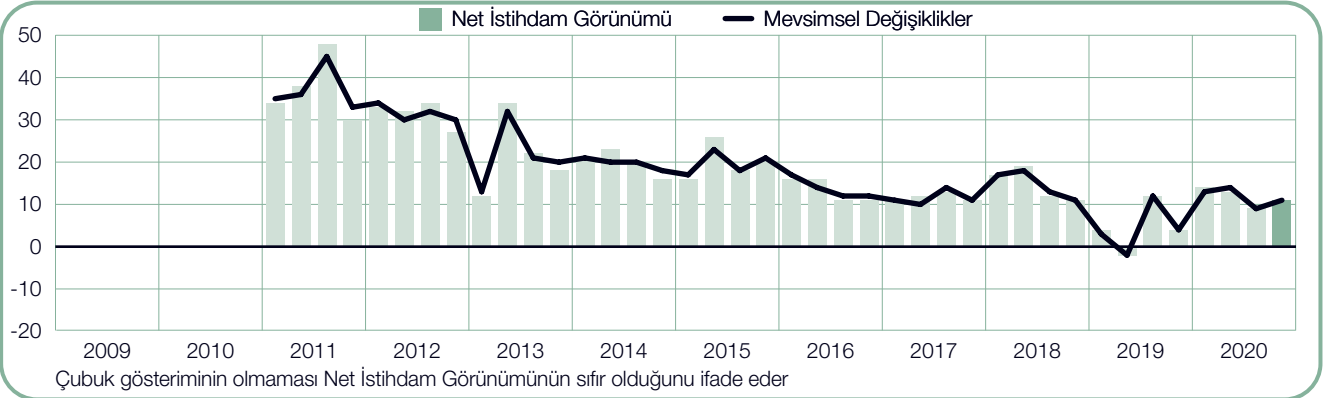
Mevsimsel verilerden arındırılmış olarak +%13 istihdam görünümü bildiren işverenlere göre, iş arayanlar önümüzdeki üç ayda en yüksek işe alım hızının gerçekleşmesini bekleyebilir. İşe alım beklentileri önceki çeyreğe göre yüzde 27 puan artarak keskin bir artış gösterirken, geçen yılın aynı dönemine göre de yüzde 13 puan iyileşiyor.

+%11
(+%11)

Finans, Sigorta, Gayrimenkul ve Kurumsal Hizmetler

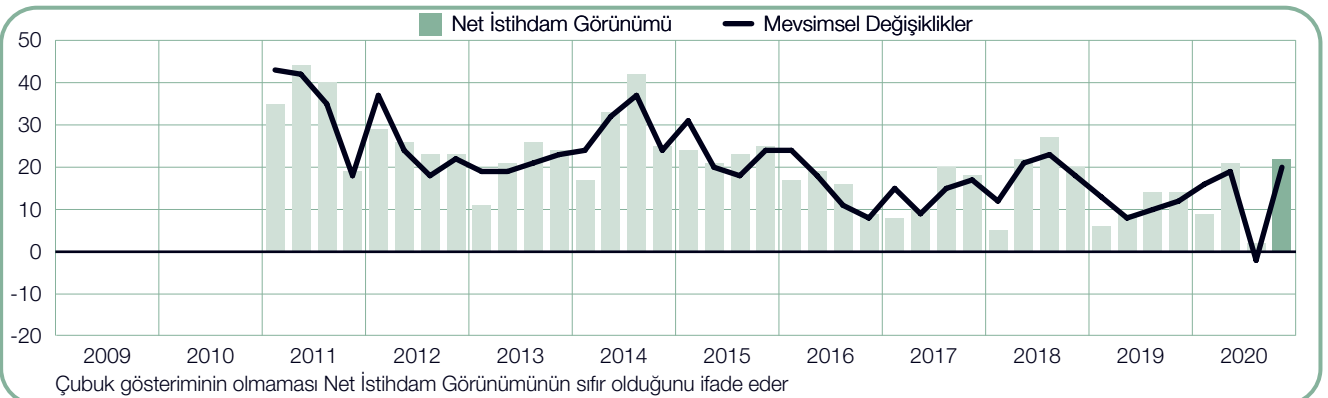
Mevsimsel verilerden arındırılmış olarak +%11'lik istihdam görünümü bildiren işverenler, önümüzdeki üç ayda hatırı sayılı bir işe alım oranı tahmin ediyor. İşe alım beklentileri önceki çeyreğe ve geçen yılın aynı dönemine kıyasla sırasıyla yüzde 2 ve 7 puan artıyor.

+%22
(+%20)

Üretim

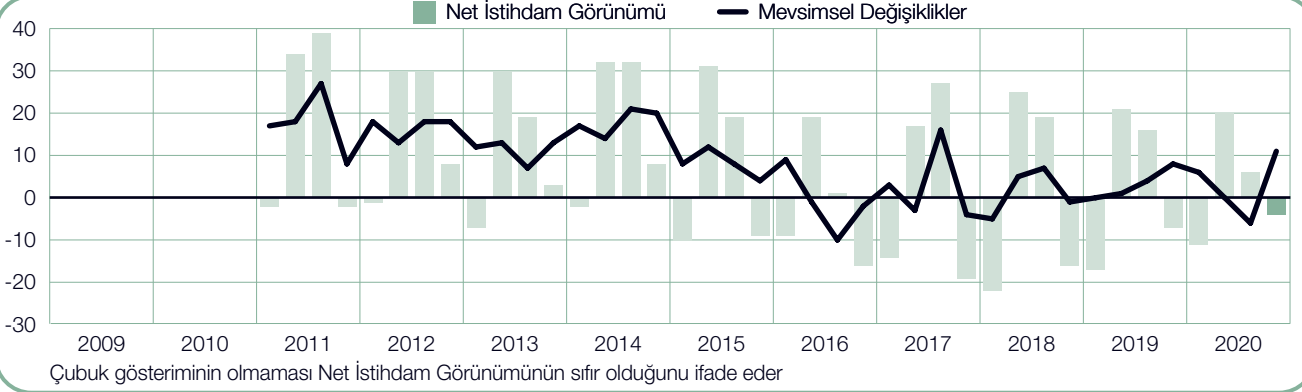
İşverenlerin +%20 mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildirdiği Ekim-Aralık döneminde, iki yılın en güçlü istihdam piyasası öngörülüyor. İşe alım beklentileri önceki çeyreğe göre yüzde 22 puan iyileşiyor ve geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 8 puan güçleniyor.

-%4
(+%11)

Restoran ve Otelcilik

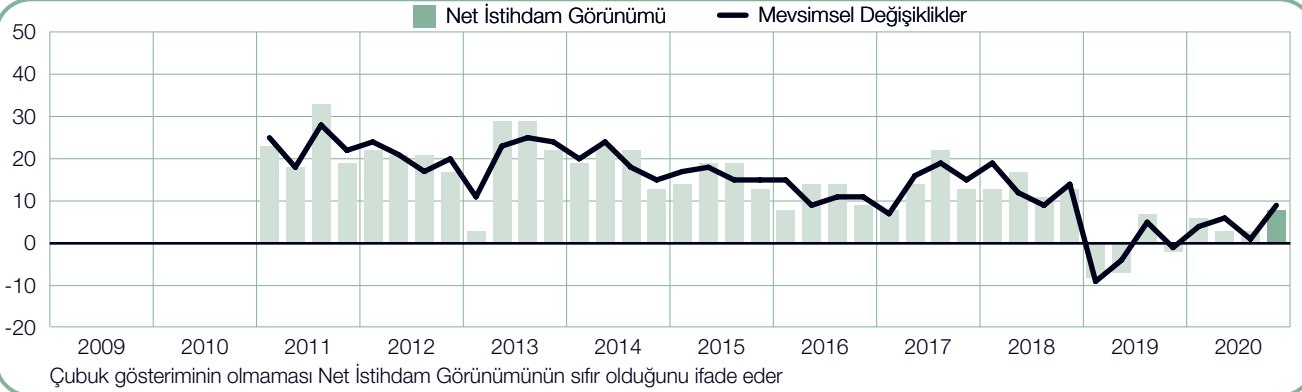
2020'nin dördüncü çeyreğinde üç yılın en güçlü istihdam piyasası bekleniyor. İşverenler, bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 17 puan, geçen yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 3 puanlık bir iyileşmeyle +%11'lik mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildiriyor.

+%8
(+%9)

Toptan ve Perakende Ticaret

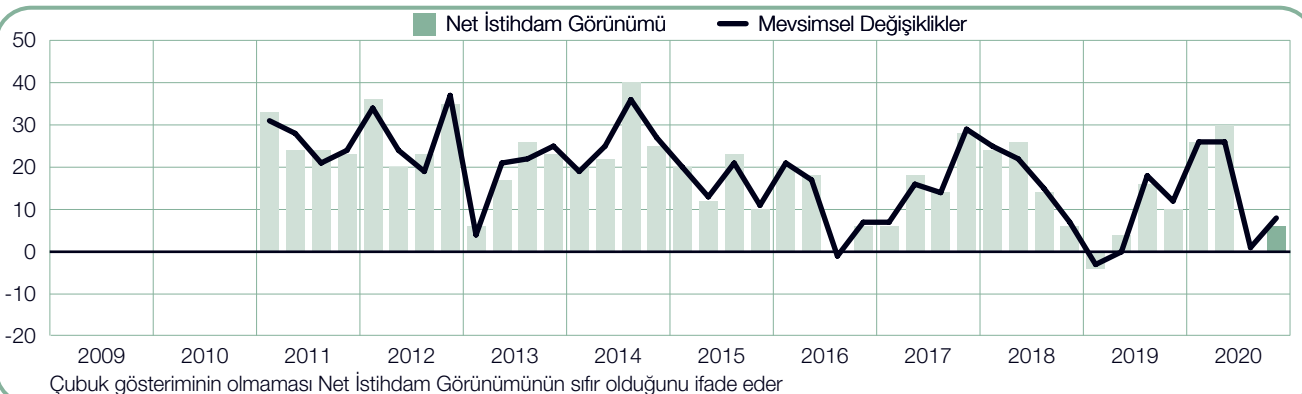
İşverenlerin %9'luk mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildirdiği Ekim-Aralık döneminde, iki yılın en güçlü istihdam piyasası öngörülüyor. Görünüm, önceki çeyreğe ve önceki yılın aynı dönemine kıyasla, sırasıyla yüzde 8 ve 10 puanlık iyileşme gösteriyor.

+%6
(+%8)

İlaç

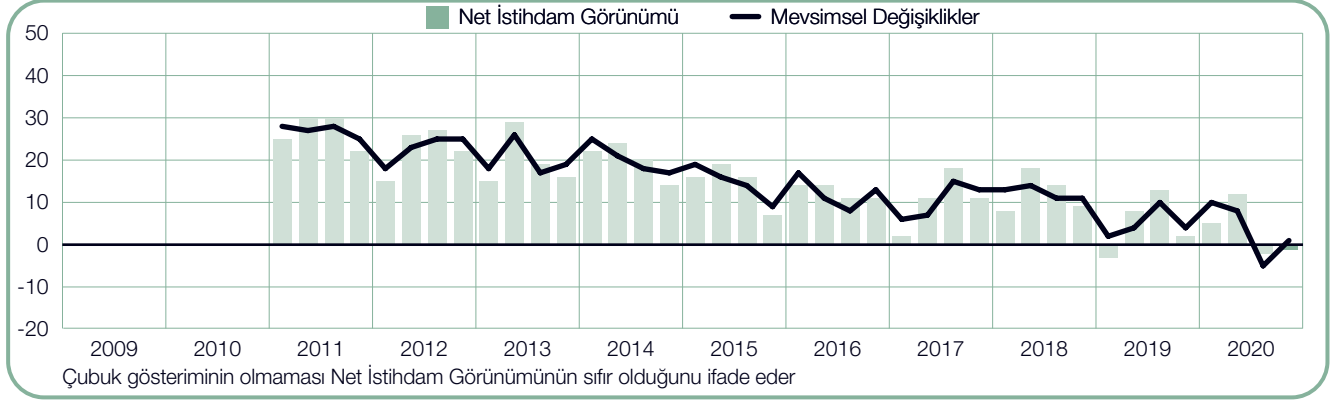
İşverenler, +%8'lik mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü ile 2020'nin son çeyreğinde makul bir işe alım ortamı öngörüyor. İşe alım beklentileri 2020'nin üçüncü çeyreğine göre yüzde 7 puan artış göstermesine rağmen, 2019'un dördüncü çeyreğine kıyasla yüzde 4 puan düşüyor.

-%1
(+%1)

Diğer Hizmetler

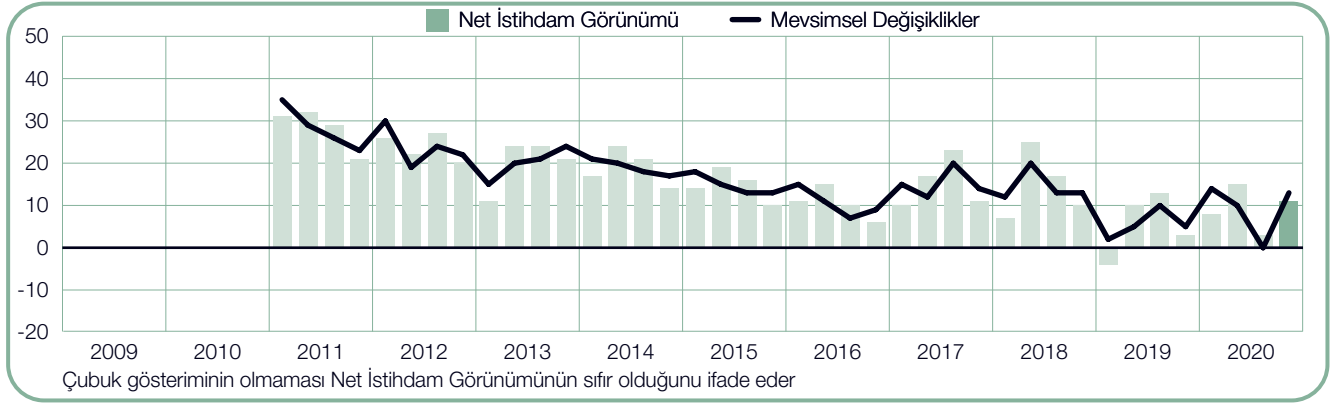
Mevsimsel verilerden arındırılmış olarak istihdam görünümünü +%1 olarak bildiren işverenlere göre, iş arayanlar önümüzdeki çeyrek için ihtiyatlı bir işe alım ortamı bekleyebilirler. İşe alım beklentileri önceki çeyreğe göre yüzde 6 puan artış gösterirken, önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 3 puan düşüyor. Diğer Hizmetler sınıflandırmasında Kamu ve Sosyal Hizmetler; Ulaştırma, Depolama ve İletişim sektörleri yer almaktadır.

+%11
(+%13)

Diğer Üretim

İşverenlerin +%13'lük mevsimsel verilerden arındırılmış istihdam görünümü bildirdiği önümüzdeki çeyrek için işgücünde istikrarlı bir artış öngörüüyor. Görünüm önceki çeyrekle karşılaştırıldığında yüzde 13 puan iyileşirken, önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 8 puan güçleniyor. Diğer Üretim sınıflandırmasında Madencilik; Tarım, Ormancılık, Avcılık ve Balıkçılık; Elektrik, Gaz ve Su Hizmetleri sektörleri yer almaktadır.

Küresel İstihdama Genel Bakış

ManpowerGroup, 2020'nin dördüncü çeyreği için işe alım beklentilerini* öngörmek üzere, 43 ülke ve bölgeden 38.000'den fazla işverenle görüştü. Tüm katılımcılara, "İçinde bulunduğumuz çeyrekle karşılaştığınızda Aralık 2020'nin sonuna kadar olan üç aylık dönemde, iş yerinizdeki toplam istihdamın nasıl değişeceğini öngörüyorsunuz?" sorusu yöneltildi. Görüşmeler, COVID-19 salgınının neden olduğu olağanüstü durum koşullarında gerçekleştirilmiştir. Ekim – Aralık 2020 dönemine dair araştırma bulguları, küresel sağlık krizinin ve buna bağlı olarak pek çok ülkede ekonomik faaliyetlerin askıya alınmasının yarattığı etkileri yansıtmaktadır.

ManpowerGroup tarafından araştırma yapılan 43 ülke ve bölgenin 22'sinde işverenler Aralık 2020'nin sonuna kadar olan dönemde istihdam artışı bekliyor. On altı ülke ve bölgede işverenler istihdamı azaltmayı beklerken, beş ülkede işe alım faaliyetinin durgun kalacağı tahmin ediliyor.

2020'nin üçüncü çeyreğiyle kıyaslandığında, 37 ülke ve bölgede işe alım beklentileri güçlenirken beş ülkede zayıflıyor ve bir ülkede değişiklik bildirilmiyor. Önceki yılın aynı dönemine kıyasla, 41 ülke ve bölgede işverenler daha zayıf işe alım planları bildirirken bir ülkede değişiklik beklenmiyor. Artış beklenen tek ülke ise Türkiye. En güçlü istihdam piyasaları Tayvan, ABD, Türkiye, Japonya ve Yunanistan'da beklenirken, en zayıf işe alım beklentileri Panama, Kosta Rika, Güney Afrika, Kolombiya ve Birleşik Krallık'ta bildiriliyor.

Önümüzdeki üç ay içinde 26 Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA) bölgesi ülkesinin 13'ünde istihdam artışı beklenirken, sekiz ülkede işverenler istihdamı azaltmayı planlıyor ve beş ülkede de durgun işe alım beklentileri bildiriliyor. 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla 26 EMEA ülkesinin 24'ünde işe alım planları

güçlenirken, geçen yılın aynı dönemine kıyasla 25'inde zayıflıyor. En güçlü istihdam piyasaları Türkiye, Yunanistan ve Polonya'da beklenirken, en düşük işe alım beklentilerini ise Güney Afrika, Birleşik Krallık ve Hırvatistan'daki işverenler bildiriyor.

Araştırmaya katılan yedi Asya Pasifik ülke ve bölgesinin beşinde işverenler 2020'nin son çeyreğinde istihdam artışı beklerken, ikisinde ise bir azalma bekleniyor. Geçtiğimiz çeyreğe kıyasla, dört ülke ve bölgede işe alım planları güçlenirken, üçünde ise zayıflıyor. 2019'un dördüncü çeyreğiyle kıyaslandığında, işverenler altı ülke ve bölgede daha zayıf işe alım hassasiyeti bildiriyor. Gelecek çeyrek için en güçlü işe alım faaliyeti Tayvan ve Japonya'da beklenirken, en zayıf istihdam piyasalarının Singapur ve Hong Kong olacağı tahmin ediliyor.

Amerika kıtasındaki 10 ülkeden dördünde işverenler gelecek çeyrekte istihdam artışı beklerken, geri kalan altı ülkede düşüş bekleniyor. Önceki çeyreğe kıyasla 10 ülkeden dokuzunda işe alım beklentileri iyileşirken, önceki yılın aynı dönemine kıyasla 10 ülkenin tamamında zayıflıyor. En güçlü dördüncü çeyrek işe alım beklentileri ABD ve Kanada'da bildirilirken, Panama, Kosta Rika ve Kolombiya'daki işverenler en zayıf işe alım planlarını bildiriyor.

Bu çeyrek için yapılan araştırmaya dâhil edilen 43 ülke ve bölgenin ayrı ayrı tam araştırma sonuçları ile bölgesel ve küresel karşılaştırmalara,

www.manpowergroup.com/meos

adresinden ulaşabilirsiniz. 2021 yılının birinci çeyreği için ayrıntılı istihdam piyasası beklentilerini kapsayacak olan bir sonraki ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması, 8 Aralık 2020 tarihinde yayınlanacaktır.

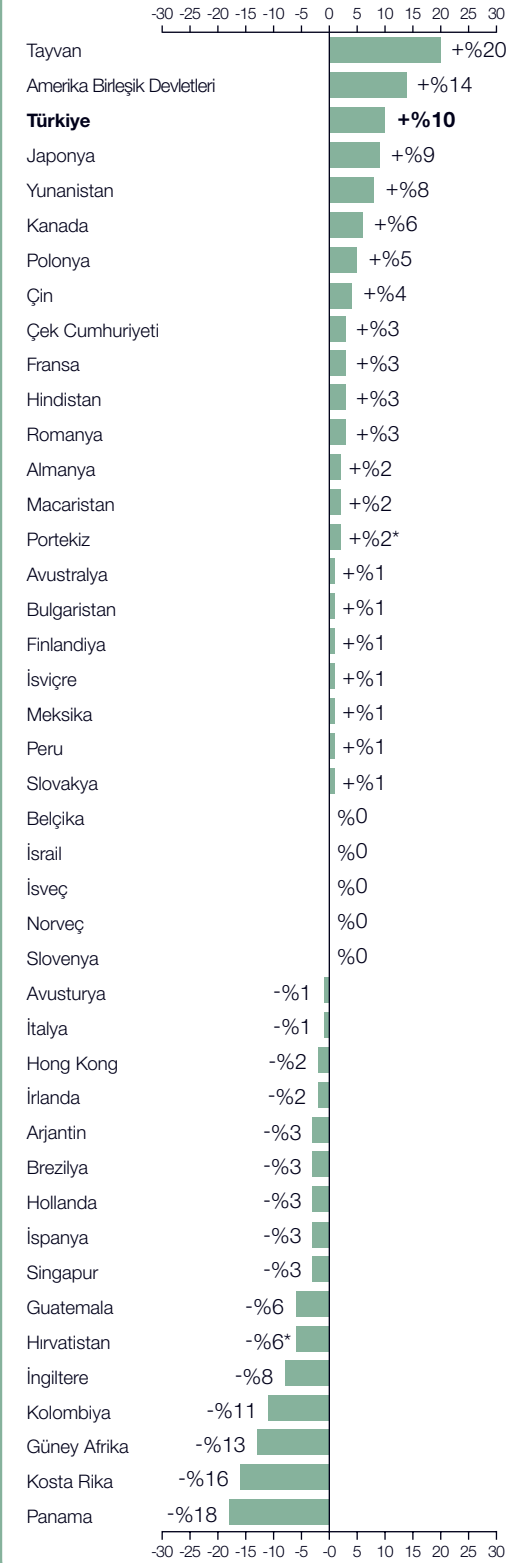
* Yorumlarda, mümkün olduğunca mevsimsel verilerden arındırılmış sonuçlar baz alınmıştır. Hırvatistan ve Portekiz sonuçları, mevsimsel verilerden arındırılmamıştır.

	4. çeyrek 2020	Bir önceki çeyreğe göre değişiklik 2020 3. çeyrekte 2020 4. çeyreğe	Bir önceki yıla göre değişiklik 2019 4. çeyrekte 2020 4. çeyreğe
	%		
Amerika			
Amerika Birleşik Devletleri	12 (14) ¹	6 (11) ¹	-5 (-6) ¹
Arjantin	-3 (-3) ¹	6 (5) ¹	-5 (-5) ¹
Brezilya	-6 (-3) ¹	8 (11) ¹	-14 (-14) ¹
Guatemala	-5 (-6) ¹	8 (4) ¹	-15 (-14) ¹
Kanada	3 (6) ¹	8 (15) ¹	-6 (-6) ¹
Kolombiya	-10 (-11) ¹	8 (7) ¹	-19 (-19) ¹
Kosta Rika	-16 (-16) ¹	7 (4) ¹	-18 (-18) ¹
Meksika	0 (1) ¹	9 (10) ¹	-8 (-8) ¹
Panama	-18 (-18) ¹	-6 (-7) ¹	-23 (-23) ¹
Peru	-1 (1) ¹	18 (19) ¹	-7 (-7) ¹

Asya Pasifik			
Avustralya	2 (1) ¹	16 (12) ¹	-10 (-10) ¹
Çin	4 (4) ¹	1 (1) ¹	0 (0) ¹
Hindistan	4 (3) ¹	1 (-1) ¹	-16 (-16) ¹
Hong Kong	-2 (-2) ¹	-2 (-2) ¹	-16 (-16) ¹
Japonya	5 (9) ¹	-4 (-4) ¹	-18 (-18) ¹
Singapur	-3 (-3) ¹	24 (25) ¹	-8 (-8) ¹
Tayvan	18 (20) ¹	11 (17) ¹	-2 (-2) ¹

Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA)			
Almanya	3 (2) ¹	1 (2) ¹	-9 (-9) ¹
Avusturya	-3 (-1) ¹	-3 (2) ¹	-9 (-8) ¹
Belçika	0 (0) ¹	5 (5) ¹	-13 (-13) ¹
Bulgaristan	-2 (1) ¹	4 (9) ¹	-8 (-8) ¹
Çek Cumhuriyeti	1 (3) ¹	5 (10) ¹	-4 (-4) ¹
Finlandiya	-7 (1) ¹	-7 (4) ¹	-8 (-8) ¹
Fransa	2 (3) ¹	10 (14) ¹	-9 (-9) ¹
Güney Afrika	-12 (-13) ¹	7 (4) ¹	-16 (-16) ¹
Hırvatistan	-6	-8	-13
Hollanda	-2 (-3) ¹	1 (0) ¹	-15 (-16) ¹
İngiltere	-8 (-8) ¹	4 (4) ¹	-13 (-13) ¹
İrlanda	-4 (-2) ¹	5 (9) ¹	-14 (-14) ¹
İspanya	-5 (-3) ¹	5 (9) ¹	-9 (-9) ¹
İsrail	-2 (0) ¹	5 (10) ¹	-7 (-7) ¹
İsveç	-4 (0) ¹	2 (12) ¹	-10 (-10) ¹
İsviçre	0 (1) ¹	7 (7) ¹	-4 (-4) ¹
İtalya	-4 (-1) ¹	-1 (3) ¹	-8 (-8) ¹
Macaristan	2 (2) ¹	7 (7) ¹	-4 (-5) ¹
Norveç	-2 (0) ¹	2 (6) ¹	-13 (-13) ¹
Polonya	5 (5) ¹	10 (12) ¹	-3 (-3) ¹
Portekiz	2	11	-8
Romanya	-5 (3) ¹	2 (17) ¹	-8 (-8) ¹
Slovakya	-1 (1) ¹	11 (16) ¹	-4 (-4) ¹
Slovenya	0 (0) ¹	7 (3) ¹	-16 (-16) ¹
Türkiye	7 (10)¹	5 (13)¹	5 (5)¹
Yunanistan	0 (8) ¹	2 (15) ¹	-12 (-11) ¹

4. çeyrek 2020 Net İstihdam Görünümü

1. Parantez içindeki sayılar, işe alım faaliyetinde mevsimsel değişiklik etkisinin çıkarılarak düzeltildiği Net İstihdam Görünümüdür. Bu veriyi verebilmek için en az 17 çeyreklik veri gerekmektedir.

* Mevsimsellik verisi içermemektedir.

Uluslararası Karşılaştırmalar – Amerika

ManpowerGroup'un 2020'nin dördüncü çeyreği için işe alım planları araştırması kapsamında, Kuzey, Orta ve Güney Amerika'daki 10 ülkeden 15.800'ü aşkın işverenle görüşüldü. Amerika kıtasındaki dört ülkede işverenler, COVID-19 küresel sağlık krizinin ikinci çeyreğe sarkmasının yarattığı etkiyi yansıtır şekilde, istihdam artışı beklerken, altısında da istihdamın dibe vurmasını bekliyor.

ABD'deki işverenler 2020'nin son çeyreği için olumlu işe alım planları bildiriyor. 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla 12 sanayi sektörünün 11'inde ve dört bölgenin tamamında işe alım beklentileri iyileşme gösterdiği ABD'deki işveren güveni, üst üste on ikinci çeyrekte de Amerika kıtasındaki diğer bölgelerden daha yüksek bir görünüm sergiliyor. İşe alım faaliyetlerindeki en güçlü artışlar Eğlence ve Konaklama, Ulaştırma ve Kamu Hizmetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindeki işverenler tarafından beklenirken, en güçlü bölgesel işe alım hızı Orta Batı'da bildiriliyor.

Önceki çeyreğe kıyasla Kanada'da da işe alım hassasiyeti iyileşirken, işverenler önümüzdeki üç ay içinde mütevazı bir istihdam artışı bekliyor. On sektörün dokuzunda daha güçlü işe alım beklentileri bildiriliyor. Bununla birlikte, Hizmet sektöründeki işverenler 1996'dan bu yana en zayıf işe alım hassasiyetini bildiriyor.

Meksika'da işverenler, önümüzdeki çeyrekte işe alım faaliyetlerinin düşük hızda gerçekleşmesini bekliyor. İşe alım planları, 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla yedi sektörün ve yedi bölgenin tümünde güçlenmesine karşın, önceki yılın aynı dönemine kıyasla daha zayıf bir seviyede bulunuyor. İnşaat ve Üretim sektörlerindeki çalışan sayısında önümüzdeki üç ay içinde sakin bir artış beklenirken, Hizmet ve Ticaret sektörlerinde işe alım faaliyetlerinin durgun devam etmesi bekleniyor.

Araştırmaya katılan üç Orta Amerika ülkesinde işverenler, istihdam piyasasındaki düşüşün 2020'nin son çeyreğinde de devam etmesini bekliyor. Panamalı işverenler araştırmaya katılmaya başladıkları 2010 yılından bu yana en zayıf işe alım beklentisini bildirirken, altı sektörün tamamında istihdamın daralması bekleniyor ve özellikle

Ticaret sektöründe işverenler kötümser işe alım beklentileri bildiriyor. Kosta Rika'da işverenler karamsar tahminlerin önümüzdeki çeyrekte de devam etmesini beklerken, altı sektörün tamamında istihdam düşüşü öngörülüyor. İşverenler İnşaat sektöründe kötü bir istihdam piyasası beklerken, Üretim sektöründeki görünüm araştırmanın başladığı 2006 yılından bu yana en zayıf seviyede. Guatemala'daki işe alım planları, önümüzdeki üç ay içinde istihdam artışlarının beklendiği İnşaat ve Ulaştırma ve İletişim sektörlerinde bazı iyileşme belirtileri bildirilse de, düşük tempolu seyrine devam ediyor.

Dört Güney Amerika istihdam piyasasının en güçlüsünün, işe alım beklentilerinin bir önceki çeyreğe kıyasla kayda değer ölçüde iyileştiği Peru olması bekleniyor. İşe alım hassasiyetindeki iyileşmenin en güçlü olduğu yer Peru'nun Hizmet ve İnşaat sektörleri.

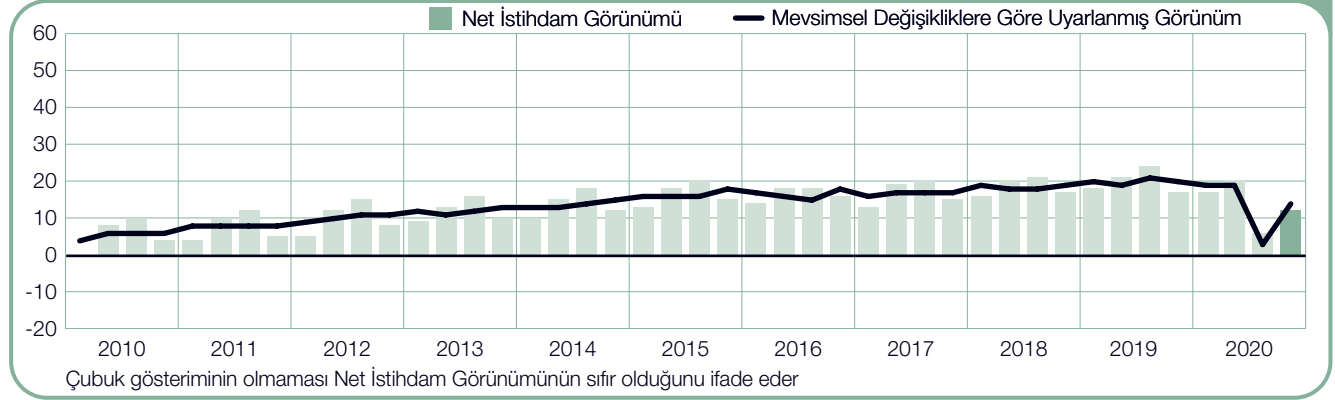
Brezilya'da, 2020'nin üçüncü çeyreğiyle kıyaslandığında kayda değer bir toparlanma görülmesine rağmen, önümüzdeki çeyrek için işe alım planlarında sakin durum sürüyor. Finans, Sigorta ve Gayrimenkul sektöründeki işverenler hatırı sayılır bir işe alım hızı beklerken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işe alım planları karamsar ve Üretim, İnşaat ve Tarım, Balıkçılık ve Madencilik sektörlerinde düşük seyrine devam ediyor.

Arjantin'deki işverenler 2020'nin son çeyreğinde sakin seviyelerde işe alım faaliyetleri bekliyorlar. En başta İnşaat sektörü olmak üzere, ülkedeki üç sektörde işverenler istihdamda artış beklerken, beş sektörde de bir düşüş bekleniyor. Ulaştırma ve Kamu Hizmetleri ile Madencilik sektörlerindeki işverenler, sektörlerin ilk kez incelendiği sırasıyla 2007 ve 2013 yıllarından bu yana en zayıf tahminlerini bildiriyor.

Kolombiyalı işverenler önümüzdeki üç ay için karamsar bir istihdam piyasası öngörüyor ve dokuz sektörün yedisinde istihdamın azalması bekleniyor. Madencilik sektöründeki işe alımda düşüş devam ederken, Üretim sektöründeki işverenler araştırmanın başladığı 12 yıldan bu yana en zayıf tahminlerini bildiriyor.

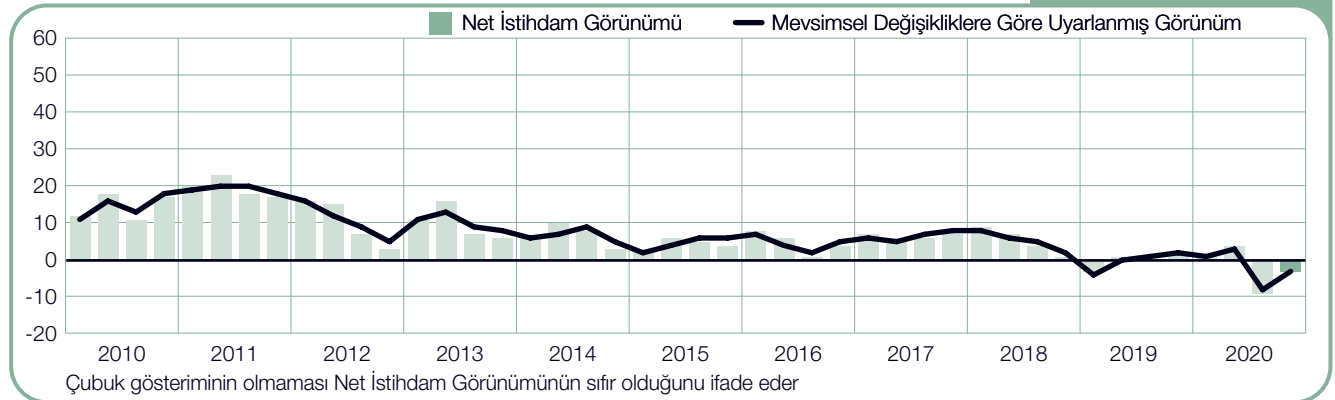
Amerika Birleşik Devletleri

+%12 (+%14)

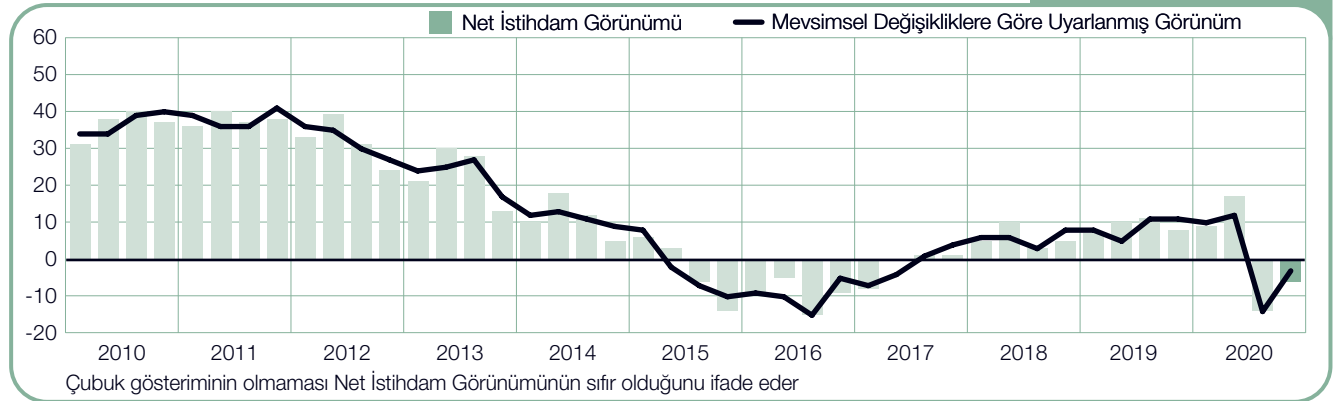
Arjantin

-%3 (-%3)

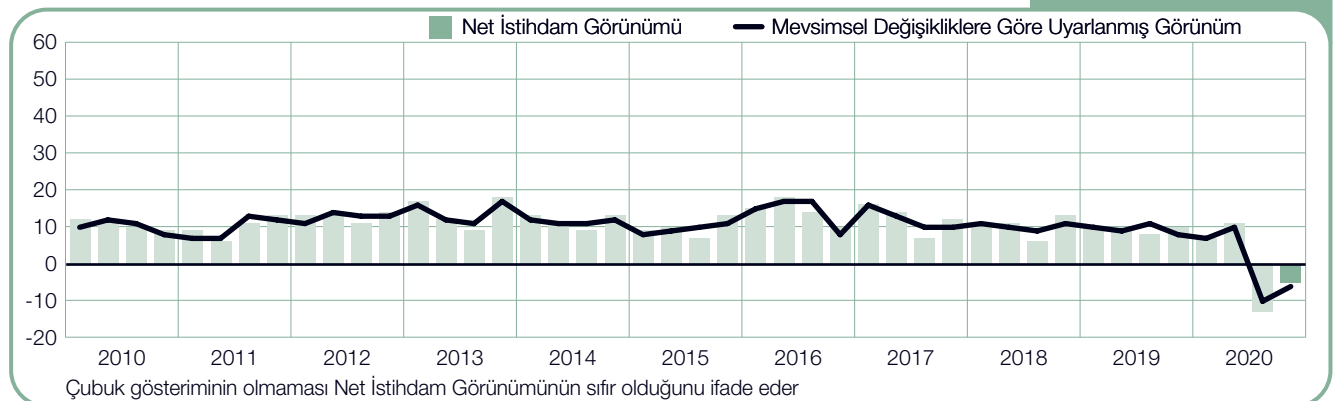
Brezilya

-%6 (-%3)

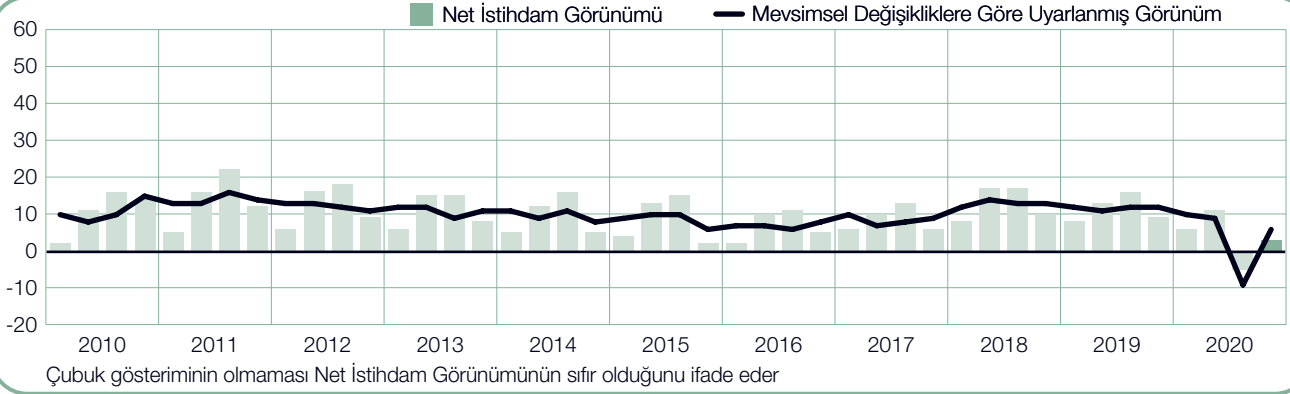
Guatemala

-%5 (-%6)

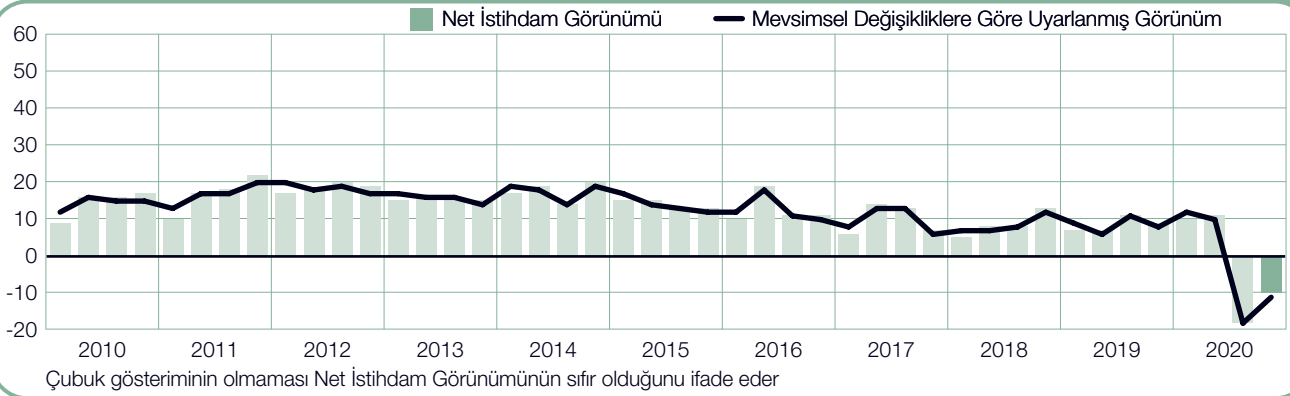
Kanada

+%3 (+%6)

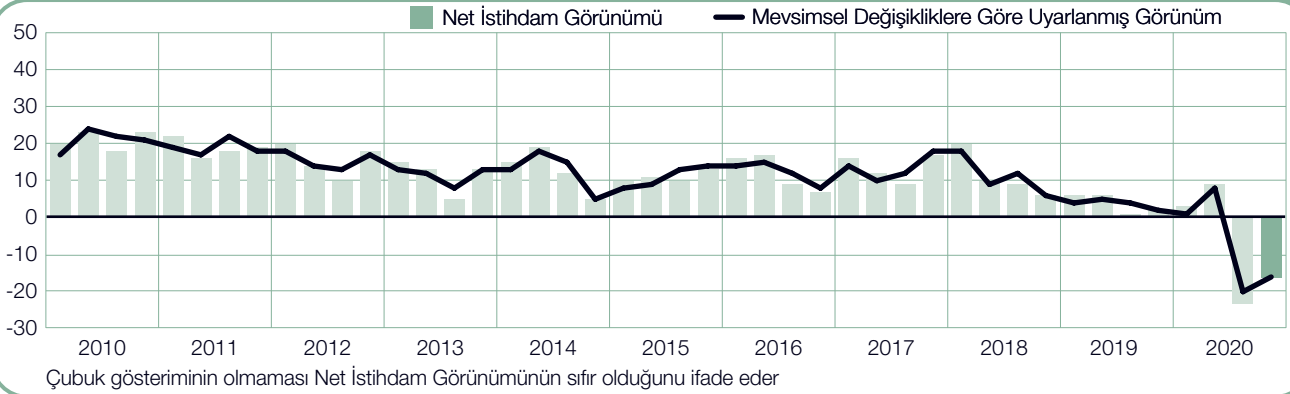
Kolombiya

-%10 (-%11)

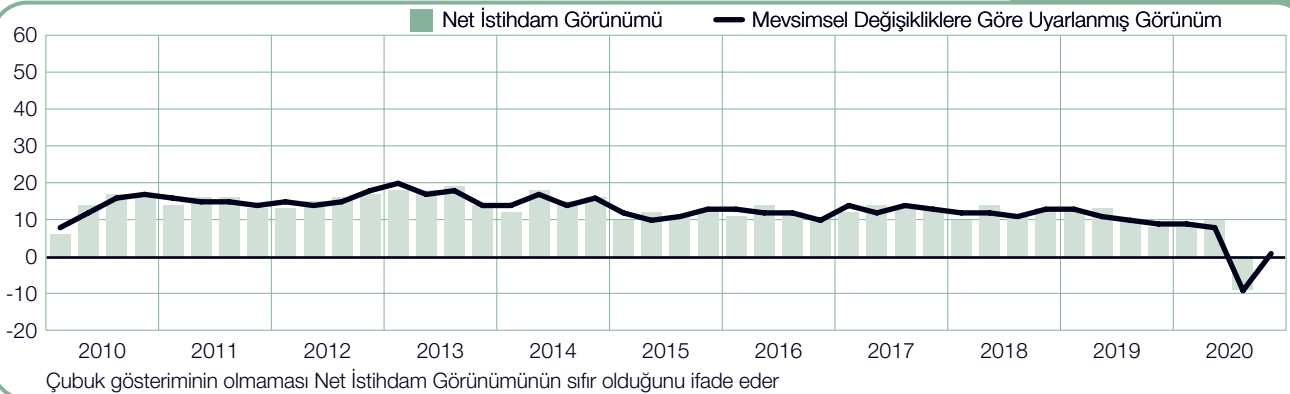
Kosta Rika

-%16 (-%16)

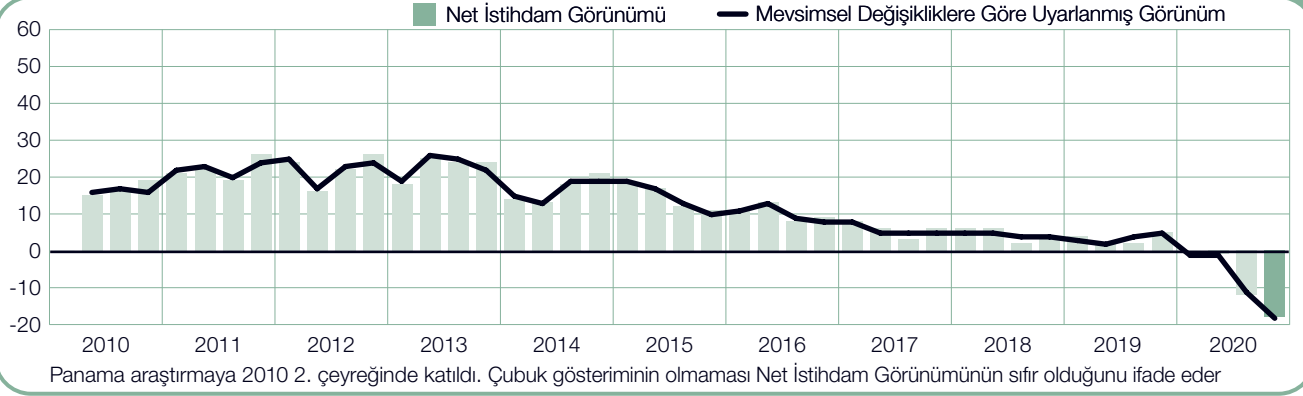
Meksika

%0 (+%1)

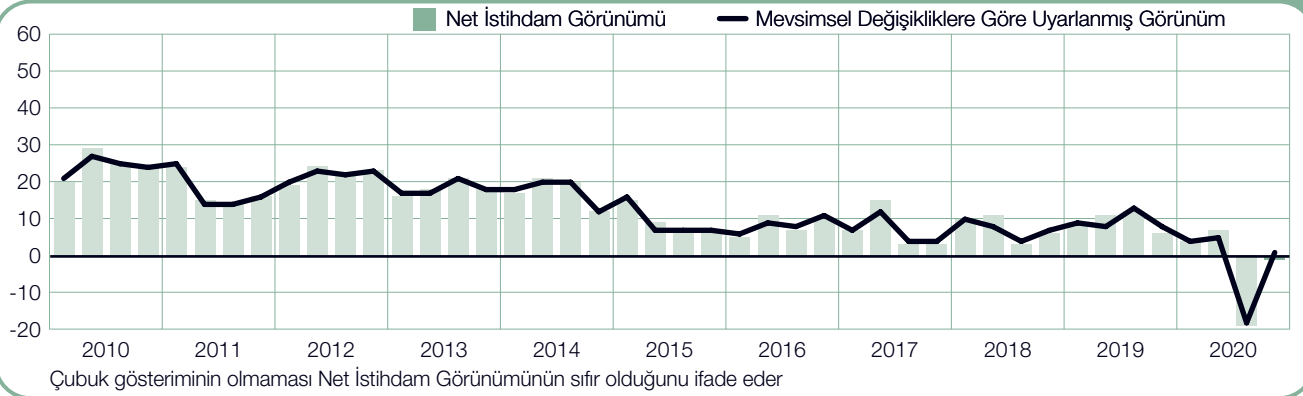
Panama

-%18 (-%18)

Peru

-%1 (+%1)

Uluslararası Karşılaştırmalar – Asya Pasifik

ManpowerGroup, Asya Pasifik'teki yedi ülke ve bölgedeki 9.000'i aşkın işverenle 2020'nin dördüncü çeyreği için işe alım beklentileri hakkında görüştü. Beş ülke ve bölge için istihdam artışı beklenirken, iki ülkedeki işverenler istihdamda düşüş bekliyor.

Önümüzdeki üç ay içinde bölgedeki en güçlü istihdam piyasasının Tayvan olması bekleniyor. Tayvan'da işveren hassasiyeti, önceki çeyrekte bildirilen sakin seviyeye göre kayda değer oranda iyileşti. Özellikle Madencilik ve İnşaat sektöründe bildirilen güçlü işe alım planları ile işverenler yedi sektörün tümünde istihdam artışı bekliyor.

Japonya'da işverenler dördüncü çeyrekte ılımlı bir istihdam artışı beklerken, hem önceki çeyreğe hem de önceki yılın aynı dönemine kıyasla azalan genel işe alım beklentileri dokuz yılın en zayıf seviyesinde. Madencilik ve İnşaat, Hizmet ve Finans, Sigorta ve Gayrimenkul sektörlerinde istikrarlı bir istihdam artışı beklenirken, Üretim sektöründeki işverenler son 10 yılın en zayıf görünümünü bildiriyor.

İşverenlerin 2020 yılının dördüncü çeyreği için hem önceki çeyreğe hem de geçen yılın aynı dönemine kıyasla nispeten istikrarlı işe alım planları bildirmesiyle, Çin'de işveren güveni nispeten istikrarlı seyreliyor. Çin'de altı sektörün tamamında istihdam artışı beklenirken, en güçlü işe alım faaliyetinin Finans, Sigorta ve Gayrimenkul ile Ulaştırma ve Kamu Hizmetleri sektörlerinde olması bekleniyor.

Önceki çeyrekte olduğu gibi, Hindistan'daki işverenler önümüzdeki üç ay boyunca işe alım faaliyetlerinin yavaş seyretilmesini bekliyorlar. Yedi sektörün altısında istihdam artışı bekleniyor, ancak beş sektördeki işverenler 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla daha zayıf tahminler bildiriyor ve işe alım beklentileri önceki yılın aynı dönemine göre yedi sektörde de zayıflıyor.

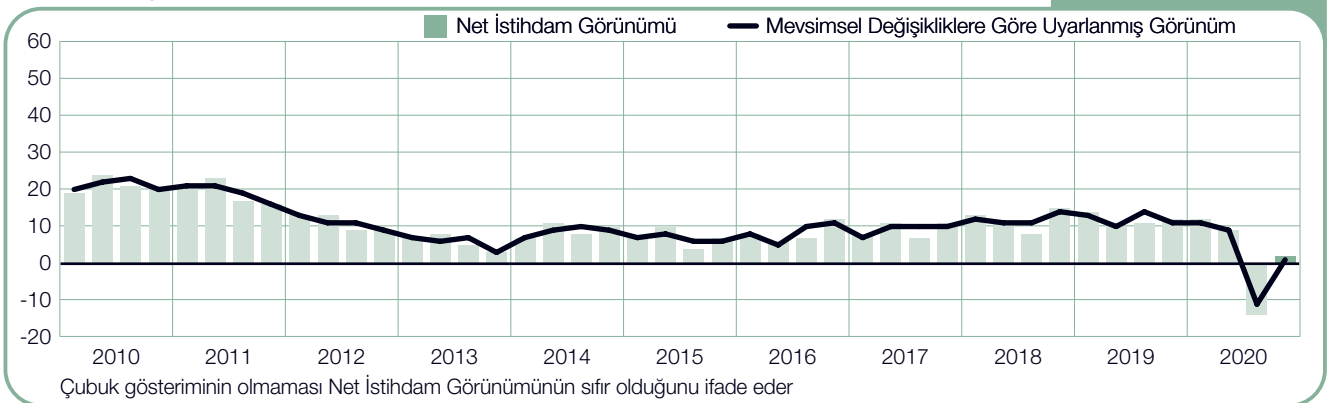
Avustralya'da dördüncü çeyrekte ihtiyatlı bir işe alım hızı bekleniyor. İşverenler 2020'nin üçüncü çeyreğinde bildirilen karamsar işe alım planlarına kıyasla kayda değer bir düzelmeye işaret ederken, önümüzdeki üç ay içinde yedi sektörün dördünde istihdam artışı bekleniyor. Bununla birlikte, Hizmet sektöründeki işe alım düşüşünün devam etmesi bekleniyor.

Singapurlu işverenler önceki çeyreğe kıyasla işe alım beklentilerinde keskin bir iyileşme bildiriyor. Bununla birlikte, Üretim sektöründeki karamsar işe alım hassasiyeti, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki kötümser işe alım planları ve Hizmet sektöründeki yavaş işe alım hızının yansıdığı istihdam piyasasının önümüzdeki üç ayda da sakin seyretilmesi bekleniyor.

Hong Kong'daki işverenler, en zayıf ve 11 yılın ilk olumsuz tahminini bildiriyor ve önümüzdeki çeyrekte istihdamı azaltmayı bekliyor. Finans, Sigorta ve Gayrimenkul ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri de dahil olmak üzere önümüzdeki çeyrek için altı sektörün beşinde düşük tempolu işe alım beklentileri bildiriliyor.

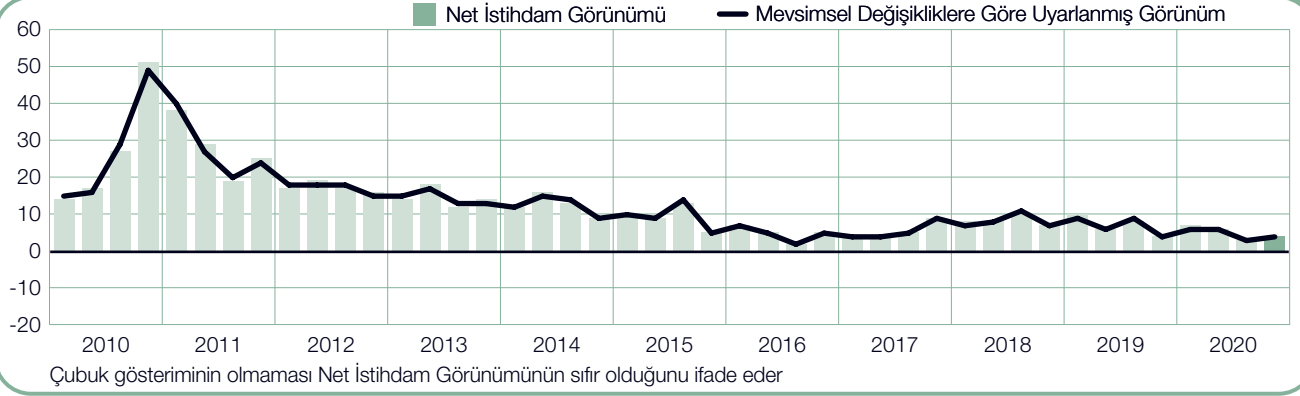
Avustralya

+%2 (+%1)

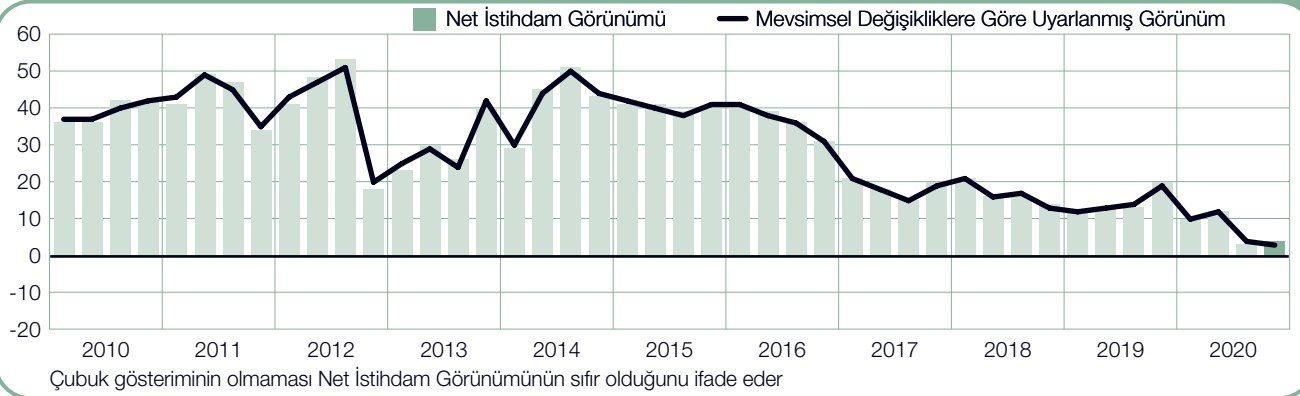
Çin

+%4 (+%4)

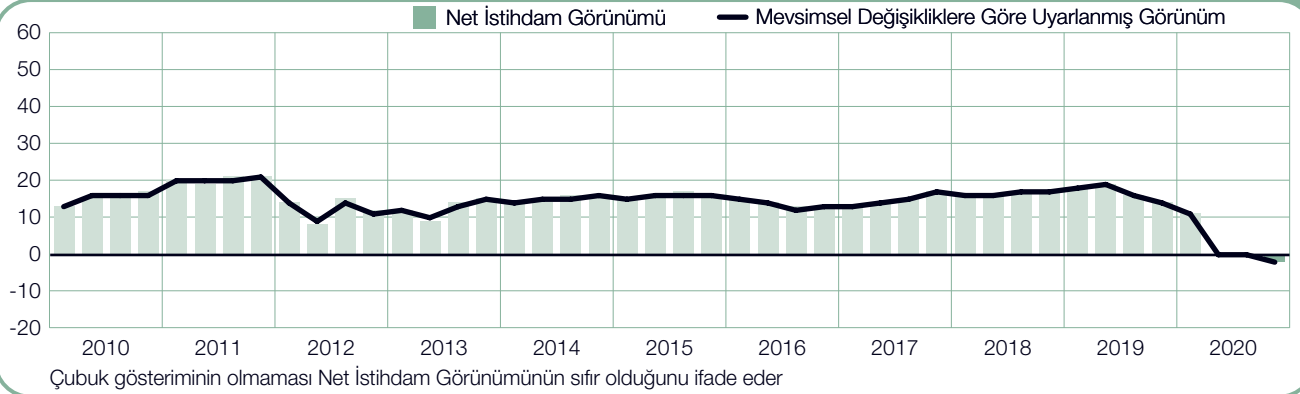
Hindistan

+%4 (+%3)

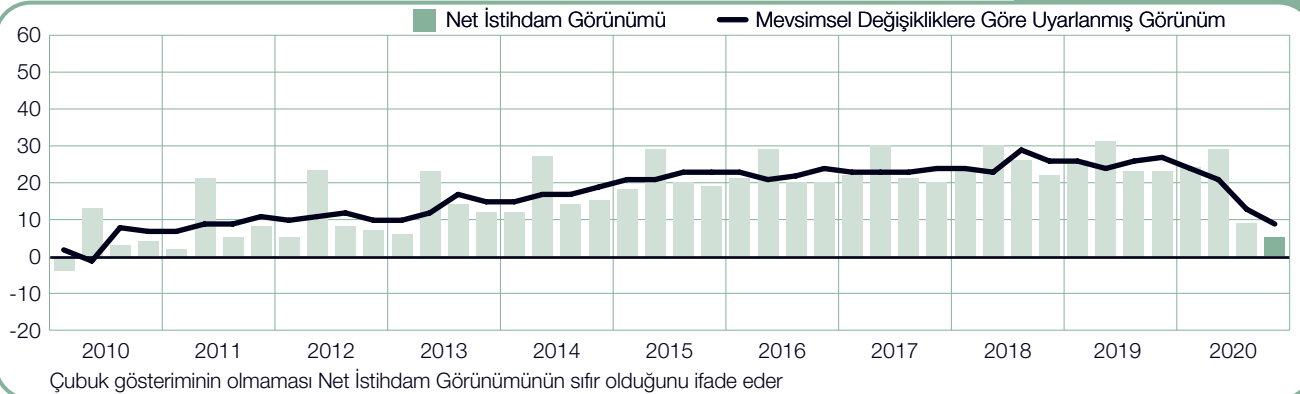
Hong Kong

-%2 (-%2)

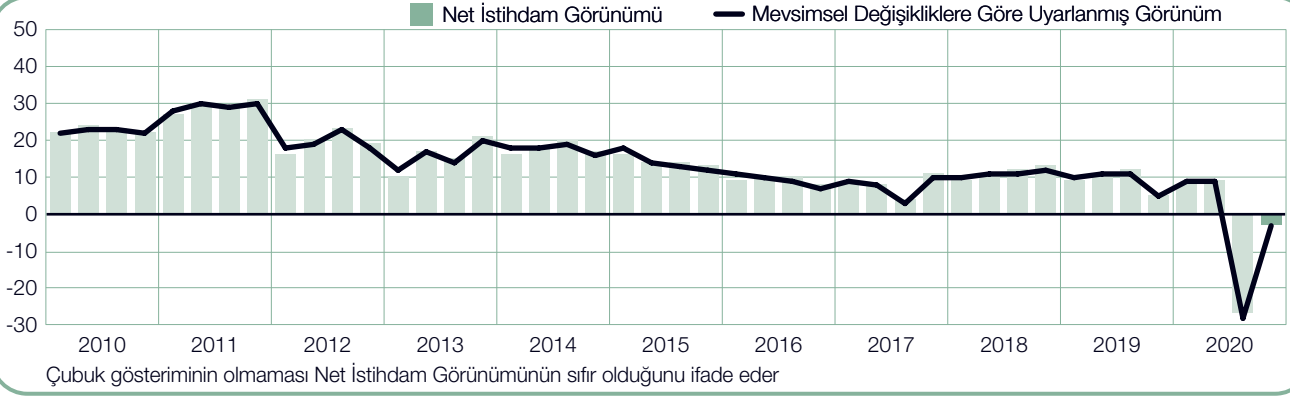
Japonya

+%5 (+%9)

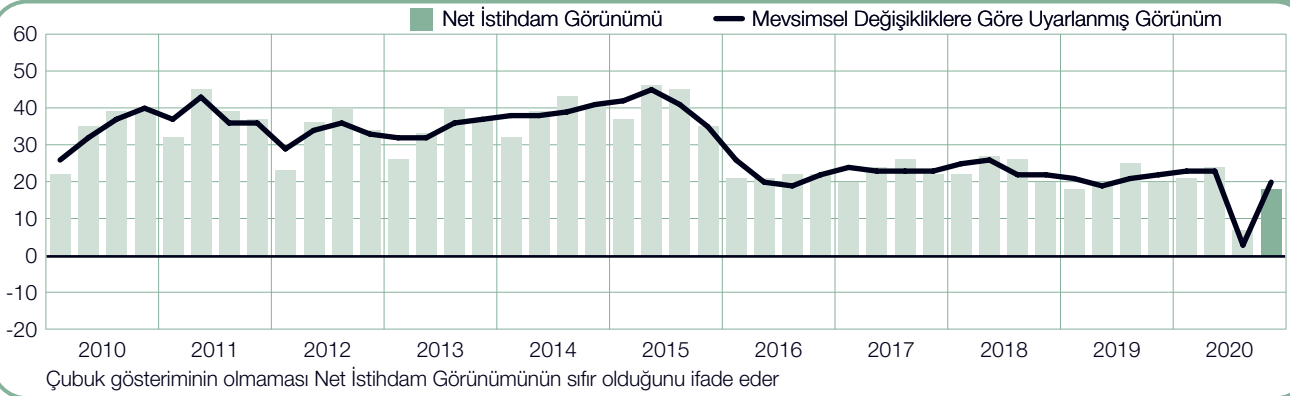
Singapur

-%3 (-%3)

Tayvan

+%18 (+%20)

Uluslararası Karşılaştırmalar – Avrupa, Orta Doğu ve Afrika

ManpowerGroup, Avrupa, Orta Doğu ve Afrika (EMEA) bölgesinden 13.000'i aşkın işverenle 2020'nin son çeyreği için işe alım planları hakkında görüştü. Önümüzdeki üç ay içinde 26 EMEA ülkesinin 13'ünde istihdam artışı beklenirken, işverenler sekiz ülkede istihdamı azaltmayı bekliyor ve geriye kalan beş ülkede istihdam piyasasının sabit kalması bekleniyor.

Euro Bölgesinin en büyük üç ekonomisinden ikisinde önümüzdeki çeyrekte yavaş bir istihdam artışı bekleniyor. Fransa'da 2020'nin üçüncü çeyreğinde bildirilen sönük işe alım iklimine kıyasla işe alım hassasiyeti kayda değer oranda iyileşiyor. Bu toparlanma kısmen İnşaat, Finans ve Kurumsal Hizmetler ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerindeki öngörülen iş gücü artışından kaynaklanmakla birlikte, Restoran ve Otelcilik sektöründeki işe alım düşüşünün devam etmesi bekleniyor.

Almanya'daki işverenler ihtiyatlı işe alım planları bildirirken, Finans ve Kurumsal Hizmetler ile İnşaat sektörleri için olumlu işe alım planları dahil yedi sektörün beşinde istihdam artışı bekleniyor. İmalat sektöründe ise ılımlı istihdam piyasasının devam edeceği öngörülmüyor. İtalya'da işverenler sakin işe alım beklentileri bildirmeye devam ediyor. Ancak işverenlere göre, iş arayanlar için önümüzdeki çeyrekte Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bazı fırsatlar oluşabilir.

Birleşik Krallık'ta işverenler istihdam piyasasında düşüş bildirmeye devam ediyor. 2020'nin son çeyreğinde dokuz sektörün yedisi ve 12 bölgenin 10'u için istihdam düşüşü beklentisi mevcut. Ulaştırma ve İletişim, Oteller ve Perakende, İnşaat, Finans ve Kurumsal Hizmetler ile Üretim sektörlerinde işe alım hassasiyeti en zayıf seviyede.

İspanya'daki işverenler, önceki çeyreğe kıyasla işe alım planlarındaki kayda değer artışa rağmen önümüzdeki çeyrekte sakin bir işe alım ortamı bekliyor. 2020'nin üçüncü çeyreğine kıyasla Restoran ve Otelcilik ve İnşaat sektörlerinde işverenler bir miktar iyileşme bildirmekle birlikte, işe alım hızının her iki sektörde de yavaş kalması bekleniyor.

İşverenlerin önceki çeyreğe göre işe alım planlarında bir değişiklik bildirmediği Hollanda'da, iş gücü piyasasındaki sakin temponun önümüzdeki çeyrekte de devam etmesi bekleniyor. Karamsar görünüm sergileyen Restoran

ve Otelcilik sektörlerinin istihdam piyasası başta olmak üzere, yedi sektörün tamamında işe alım hassasiyeti bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla oldukça zayıf seyreliyor. Belçika'da işverenler, İnşaat, Finans ve Kurumsal Hizmetler ve Diğer Üretim sektörlerinde mütevazı işe alım fırsatları ile önümüzdeki üç ay için sabit seyreden bir işe alım hızı beklerken Restoran ve Otelcilik sektöründeki tahminler karamsar olmaya devam ediyor.

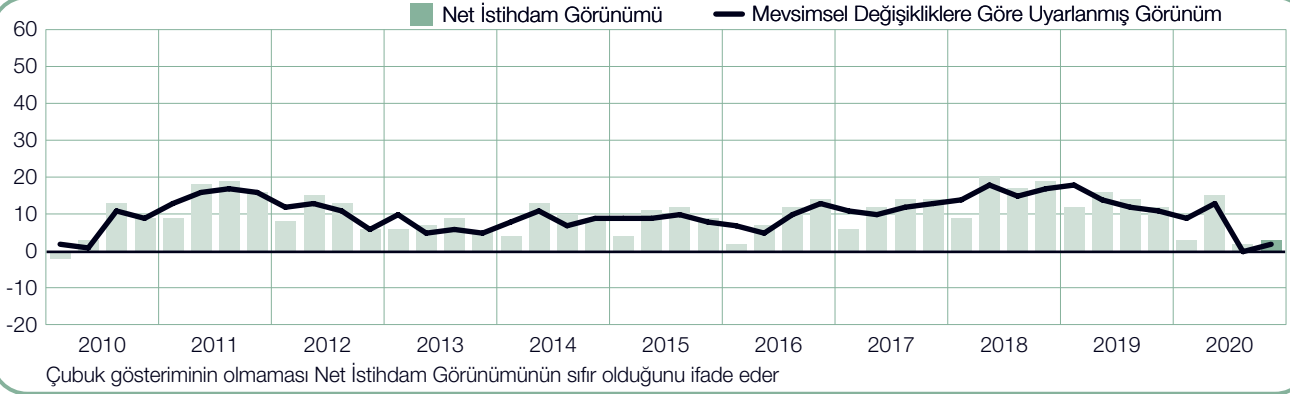
İşverenler, Kuzey bölgesinde önümüzdeki çeyrekte ılımlı istihdam piyasaları bekliyor. Önümüzdeki üç ay için sakin işe alım öngören İsveçli işverenler, önceki çeyreğe kıyasla, kısmen Finans ve Kurumsal Hizmetler ile İnşaat sektörlerindeki ihtiyatlı iyimser işe alım planlarının desteklediği, kayda değer bir iyileşme bildiriyor. Bununla birlikte, karamsar görünüm sergileyen Restoran ve Otelcilik sektöründe işe alım beklentileri belirgin biçimde zayıflıyor. Norveç'te işverenler 2020'nin son çeyreği için karışık işe alım planları bildiriyor. İnşaat ile Finans ve Kurumsal Hizmetler sektörlerindeki olumlu işe alım beklentileri, araştırmanın başladığı 2003'ten bu yana en düşük seviyesinde olan Üretim sektöründeki karamsar öngörü ve Diğer Üretim sektöründeki sakin işe alım planları ile dengeleniyor.

2020'nin dördüncü çeyreğinde mütevazı işe alım hızı bekleyen işverenlere göre, Polonya'nın istihdam piyasası önceki çeyreğin kötümser beklentilerini geride bırakmış bulunuyor. İşe alım beklentileri önceki çeyreğe kıyasla yedi sektörün tamamında iyileşiyor. İnşaat sektöründeki işverenler son iki yılın en güçlü tahminlerini bildirirken, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe de istikrarlı istihdam artışları bekleniyor.

EMEA'nın diğer bölgelerinde, en güçlü istihdam piyasaları Türkiye ve Yunanistan'da bekleniyor. Türkiye'deki işverenler, kısmen Üretim, İnşaat ve Diğer Üretim sektörlerindeki iyimser işe alım hassasiyetinin de etkisiyle, hem önceki çeyreğe hem de 2019'un son çeyreğine kıyasla daha güçlü işe alım beklentileri bildiriyor. Yunanistan'da, dördüncü çeyrek işe alım planları kısmen Finans ve Kurumsal Hizmetler ile Diğer Üretim sektörlerindeki olumlu işe alım hızının da etkisiyle iş arayanlar için umut verici işaretler veriyor. Diğer bölgelerde, Güney Afrika'daki işverenler EMEA'nın en zayıf istihdam piyasalarını öngörmeye devam ediyor. Ekim-Aralık döneminde yedi sektörün ve beş bölgenin tamamında istihdamın azalması bekleniyor.

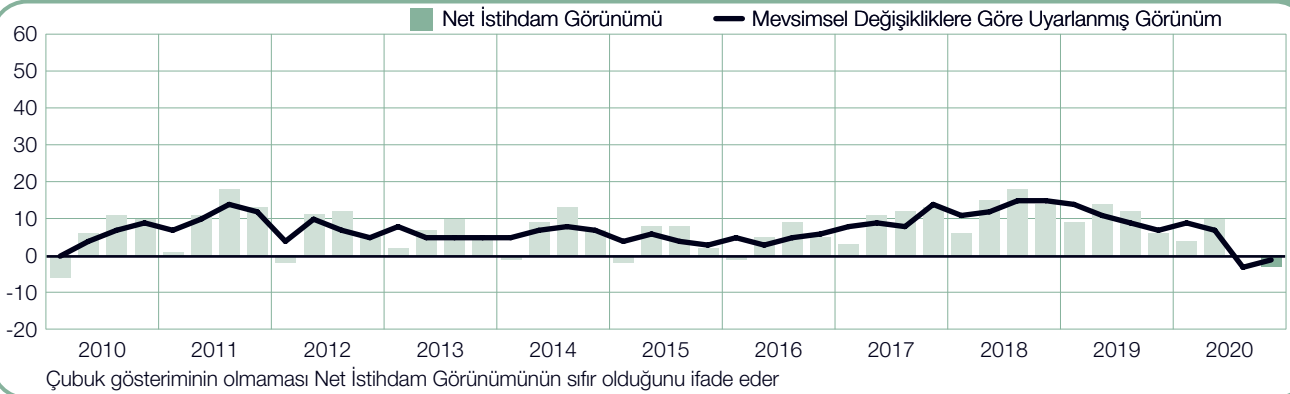
Almanya

+%3 (+%2)

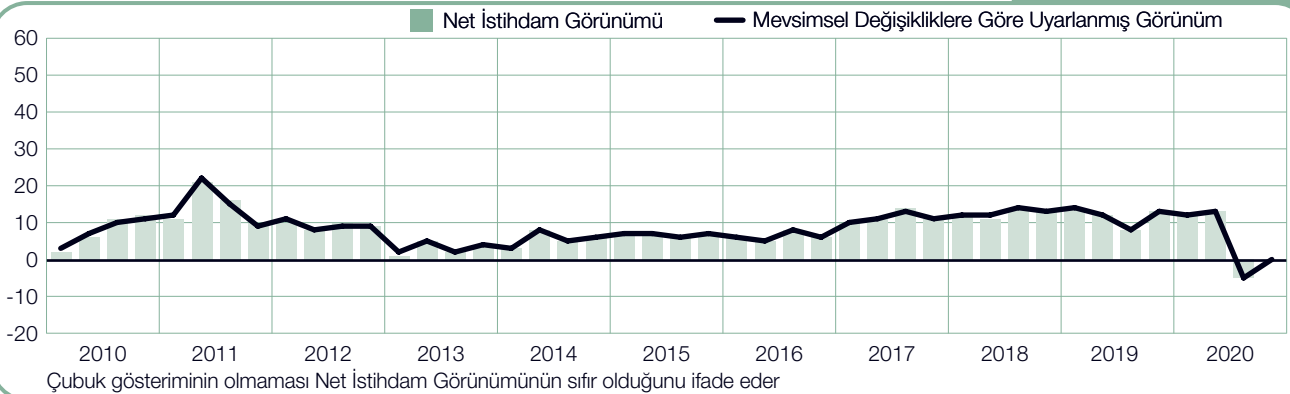
Avusturya

-%3 (-%1)

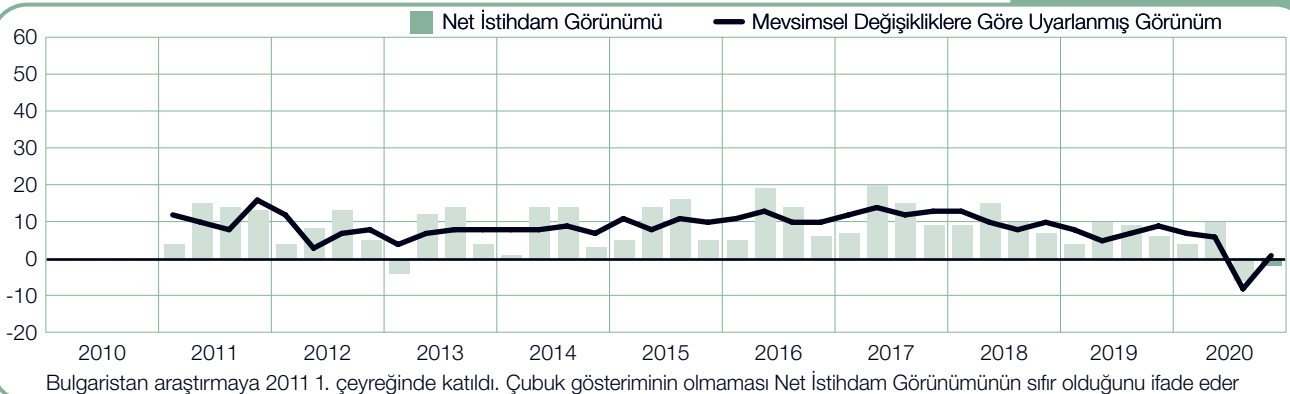
Belçika

%0 (%0)

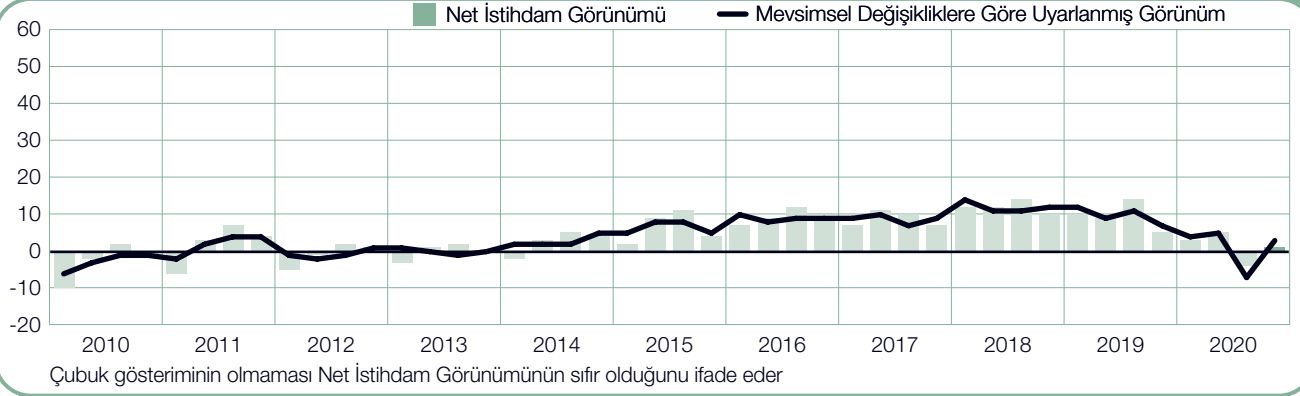
Bulgaristan

-%2 (+%1)

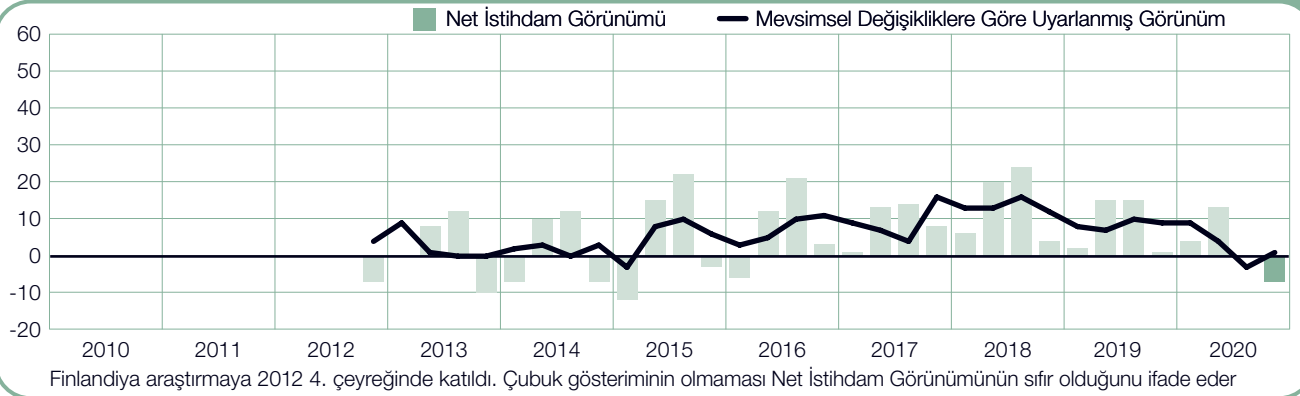
Çek Cumhuriyeti

+%1 (+%3)

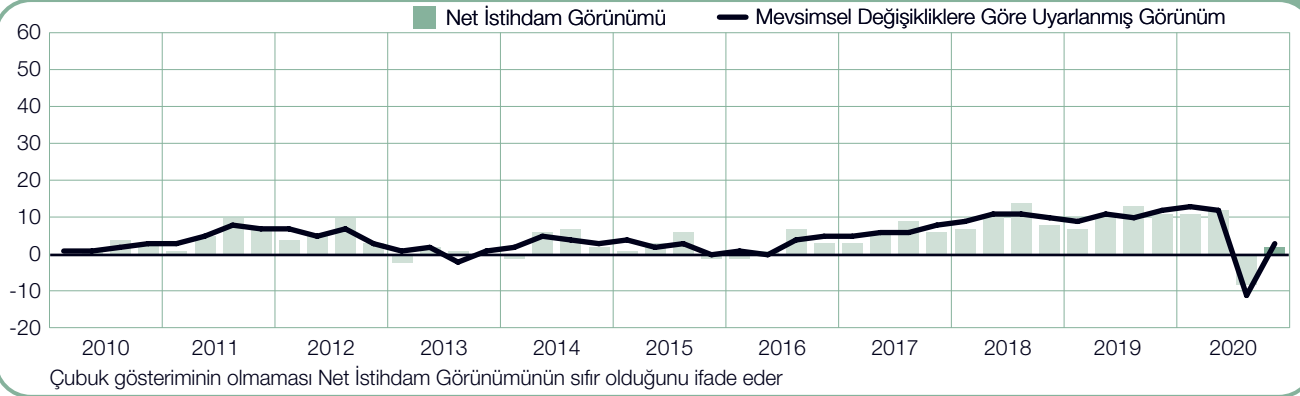
Finlandiya

-%7 (+%1)

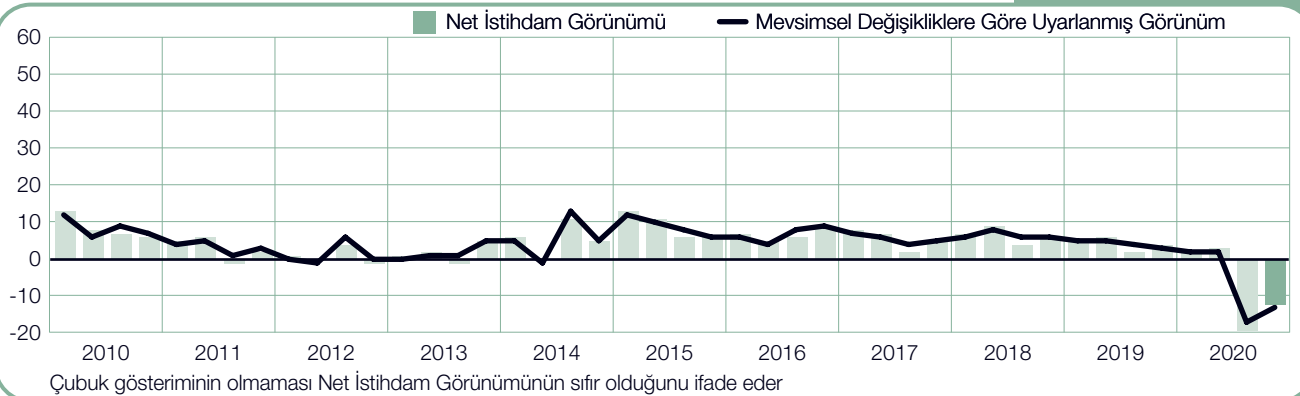
Fransa

+%2 (+%3)

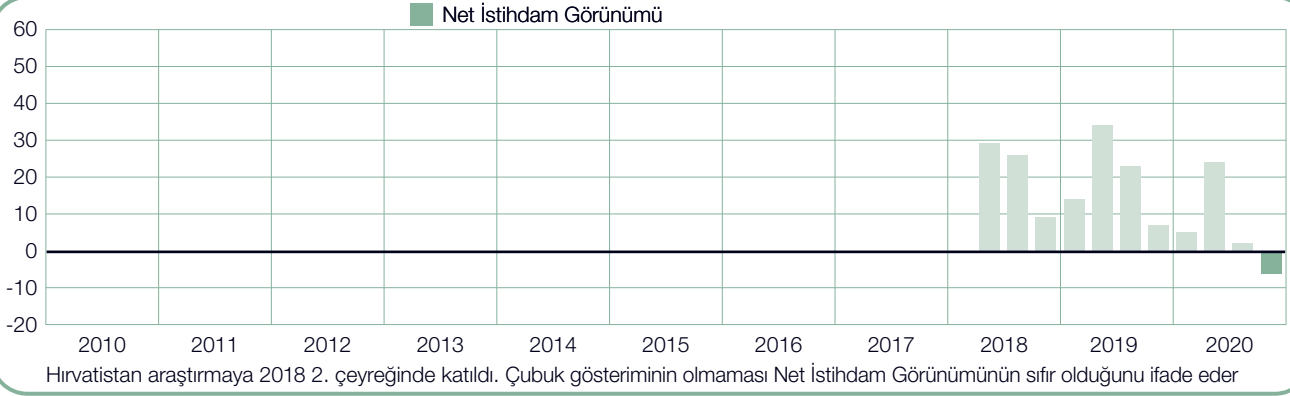
Güney Afrika

-%12 (-%13)

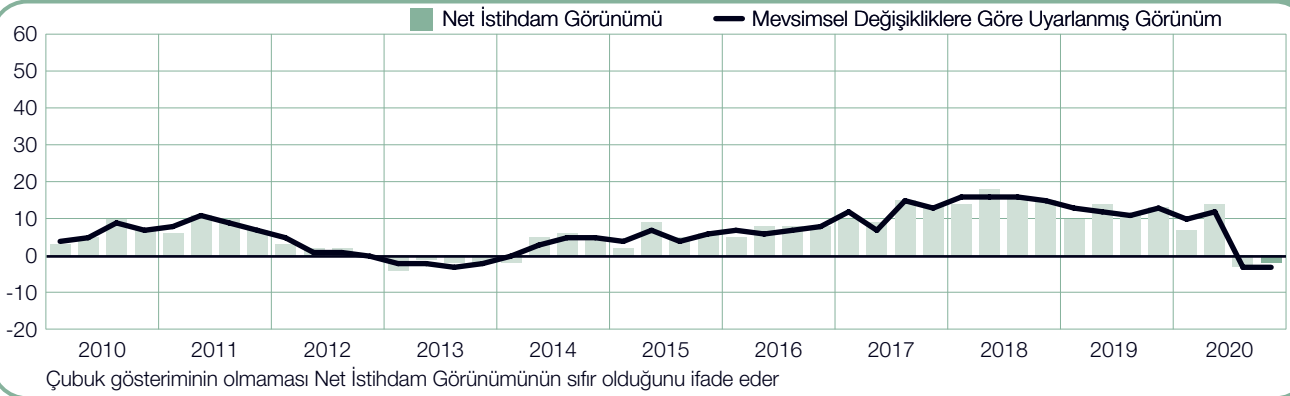
Hırvatistan

-%6

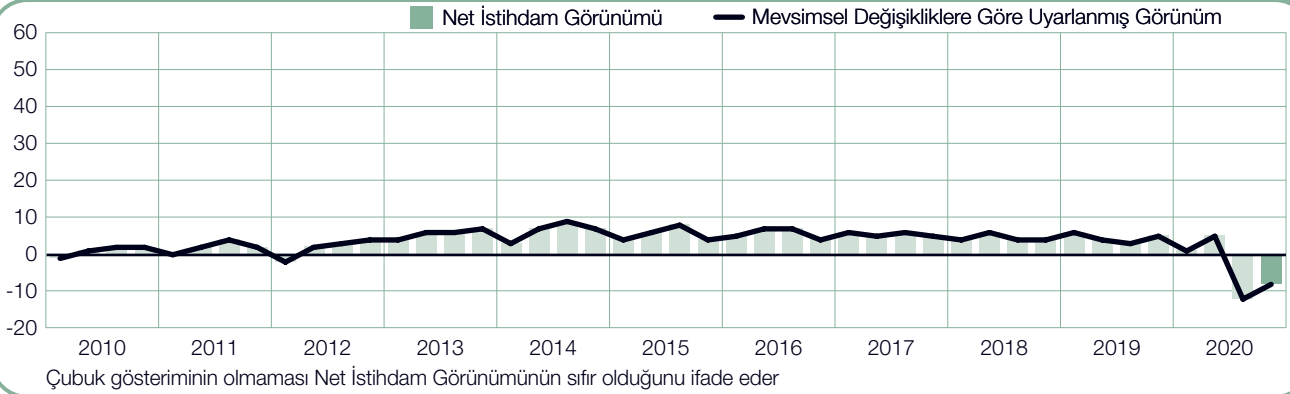
Hollanda

-%2 (-%3)

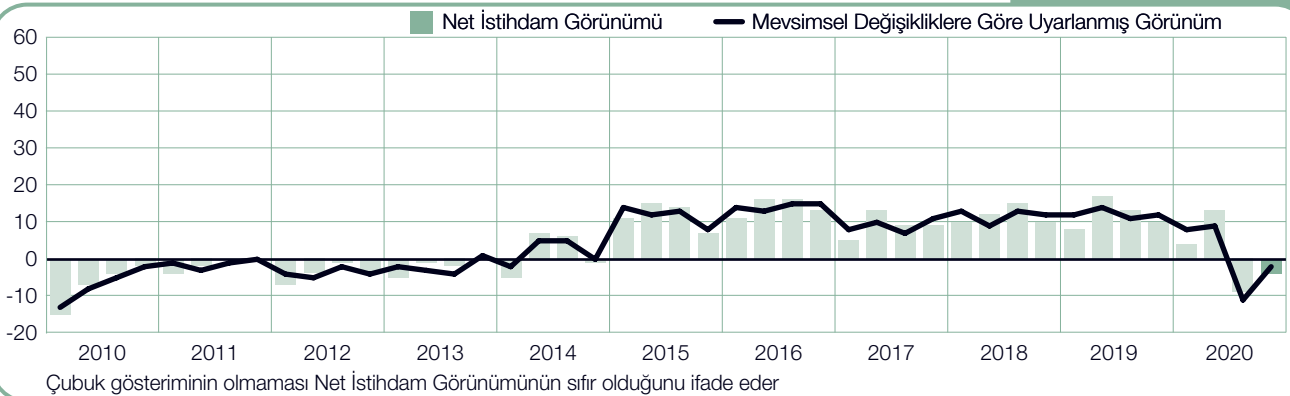
İngiltere

-%8 (-%8)

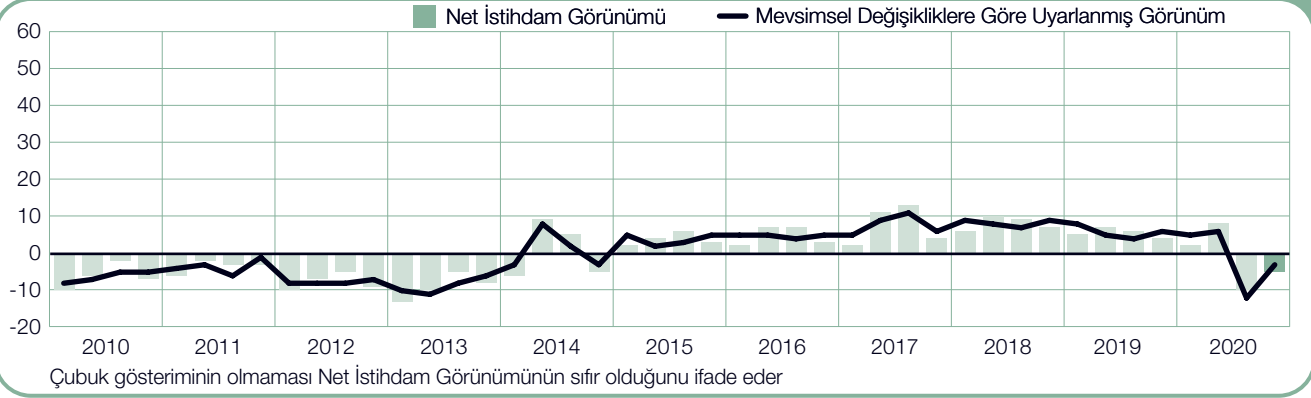
İrlanda

-%4 (-%2)

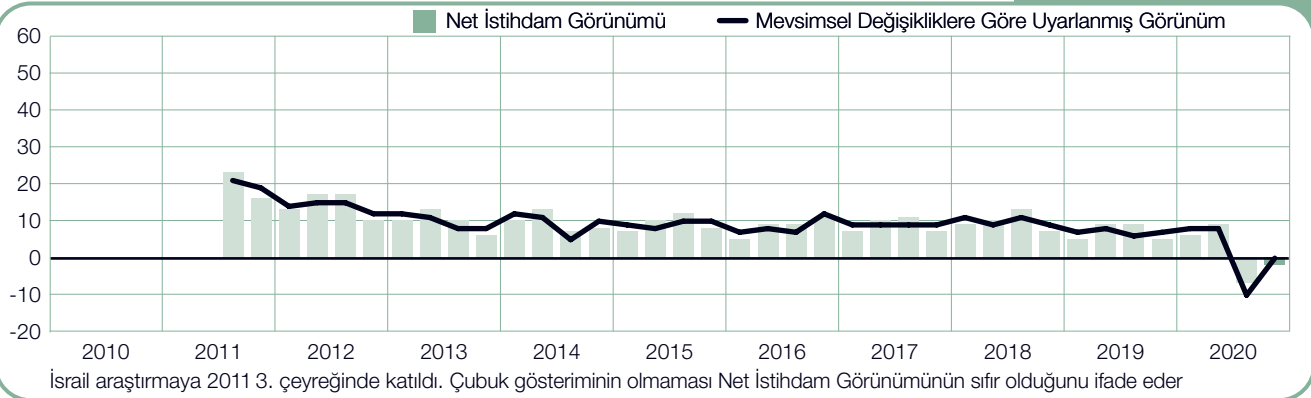
İspanya

-%5 (-%3)

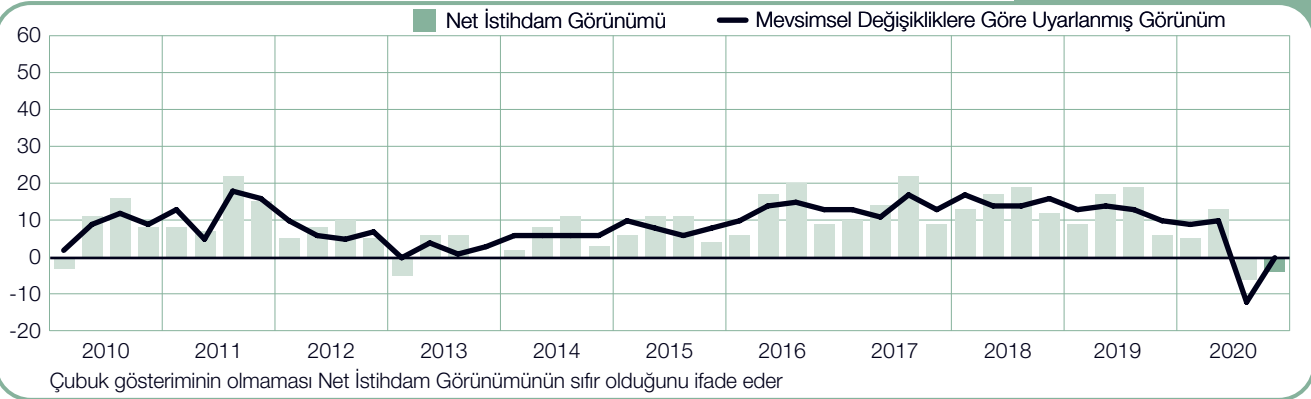
İsrail

-%2 (%0)

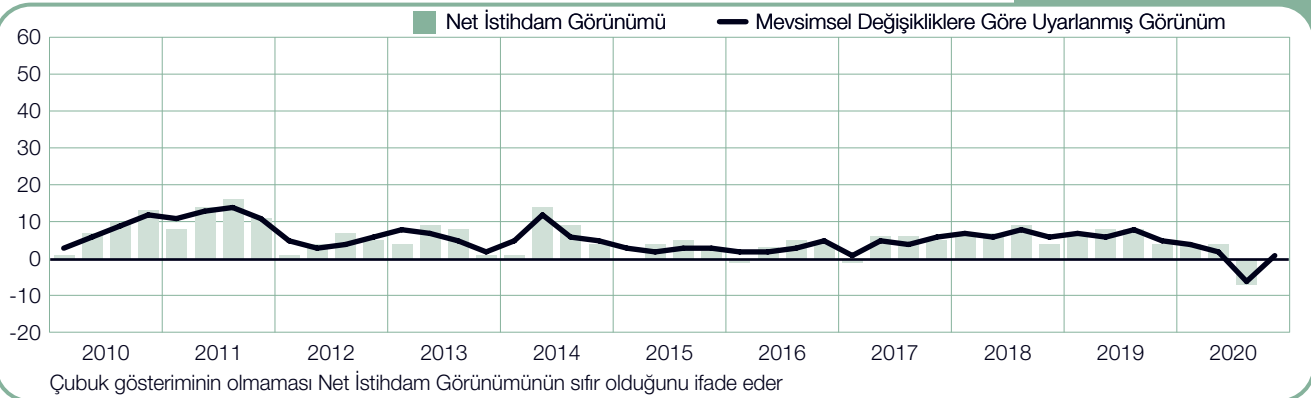
İsveç

-%4 (%0)

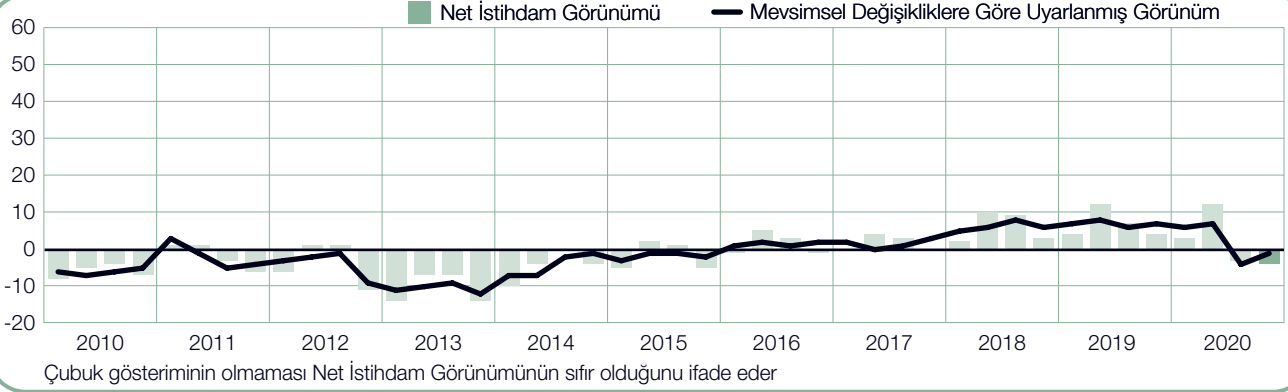
İsviçre

%0 (+%1)

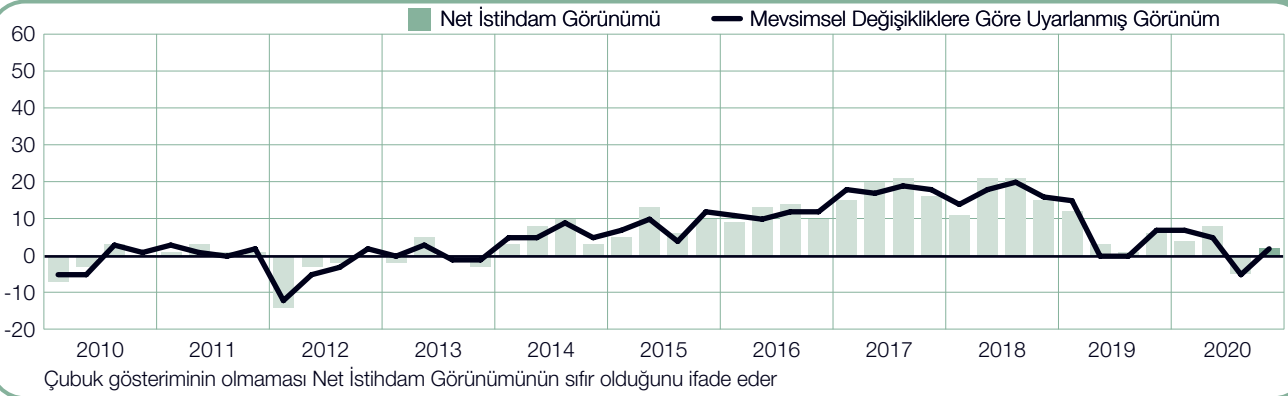
İtalya

-%4 (-%1)

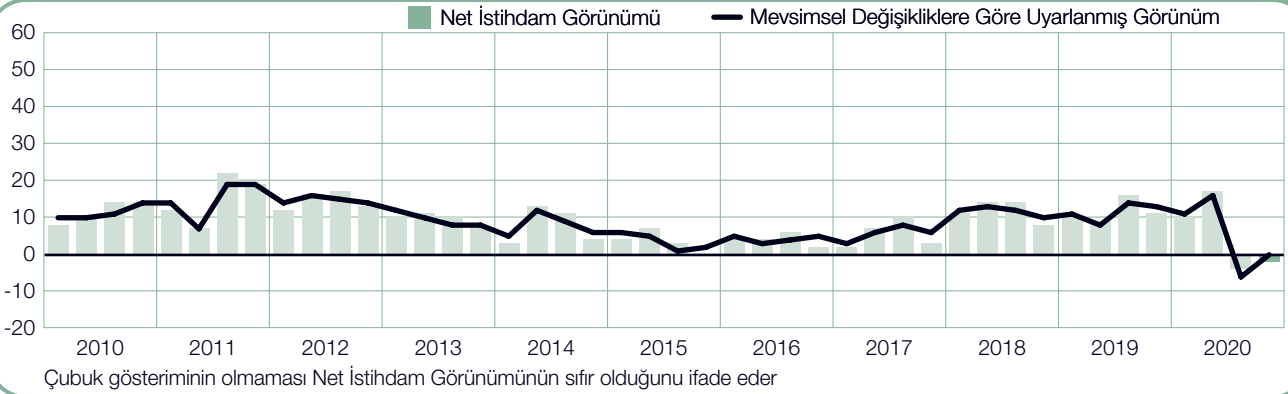
Macaristan

+%2 (+%2)

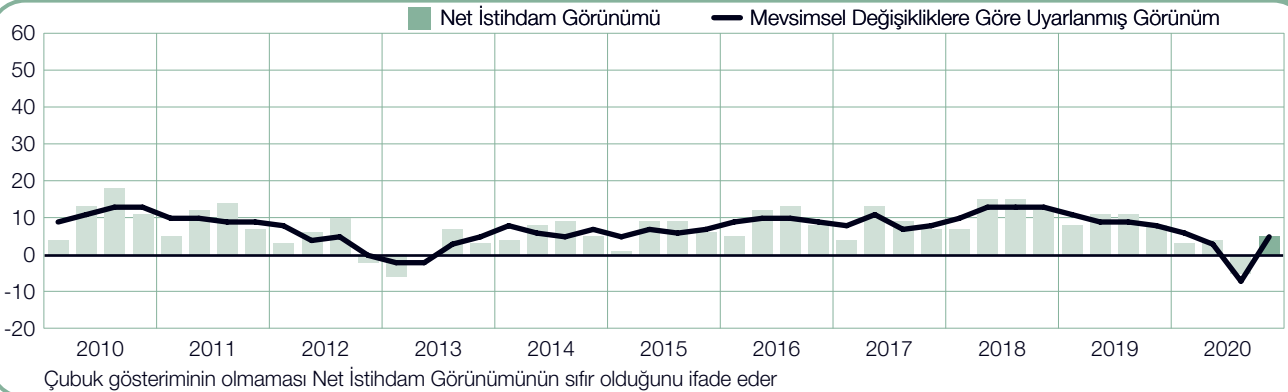
Norveç

-%2 (%0)

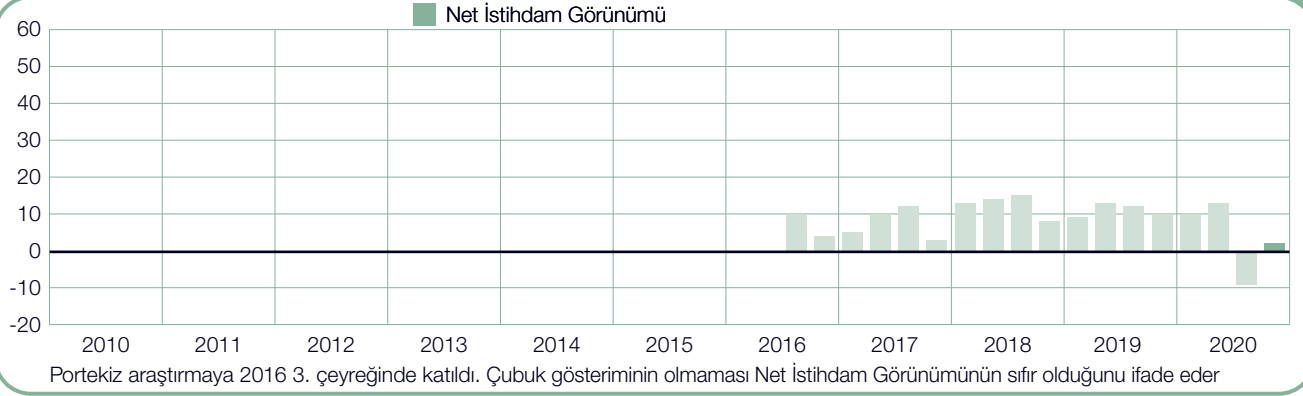
Polonya

+%5 (+%5)

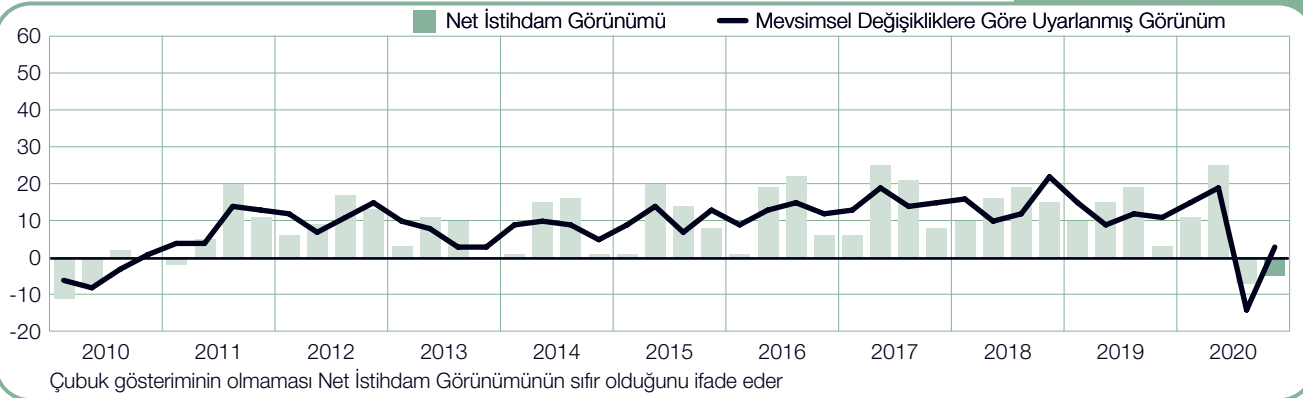
Portekiz

+%2

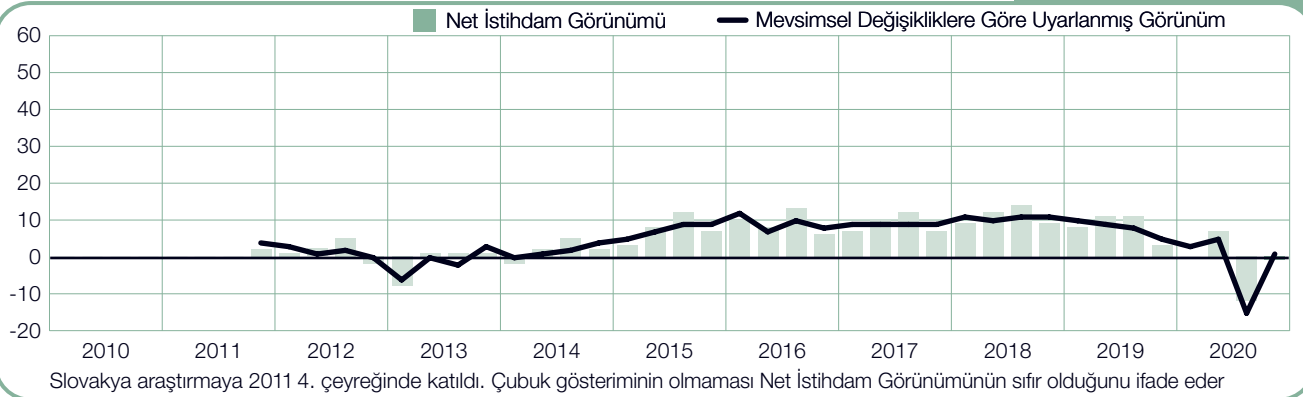
Romanya

-%5 (+%3)

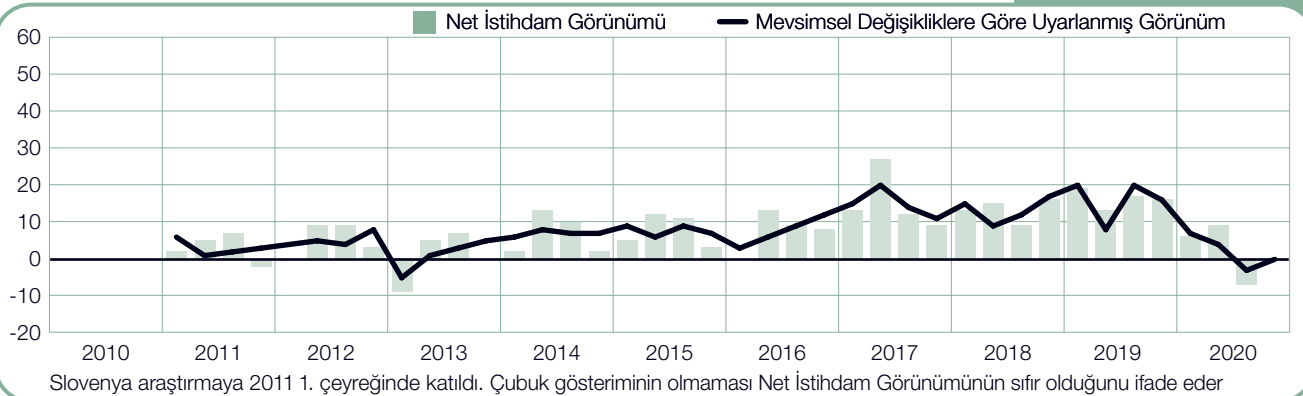
Slovakya

-%1 (+%1)

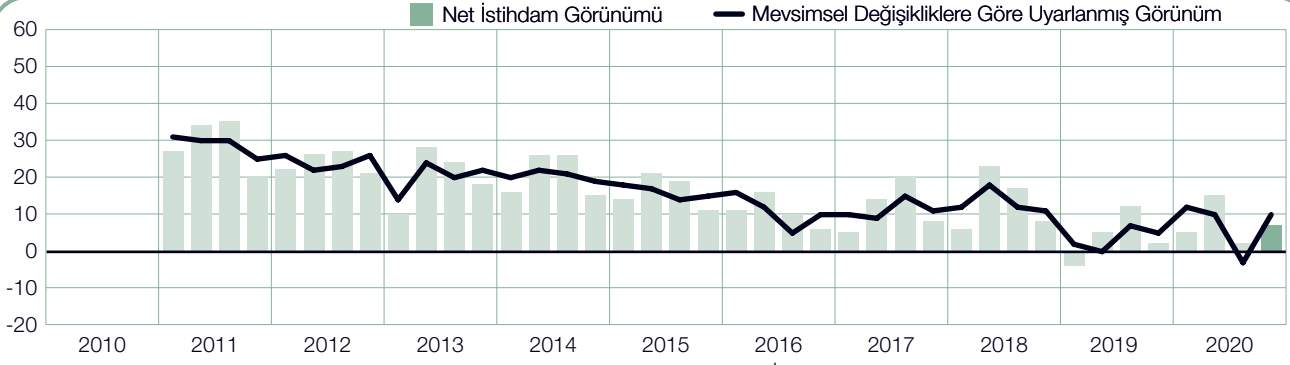
Slovenya

%0 (%0)

Türkiye

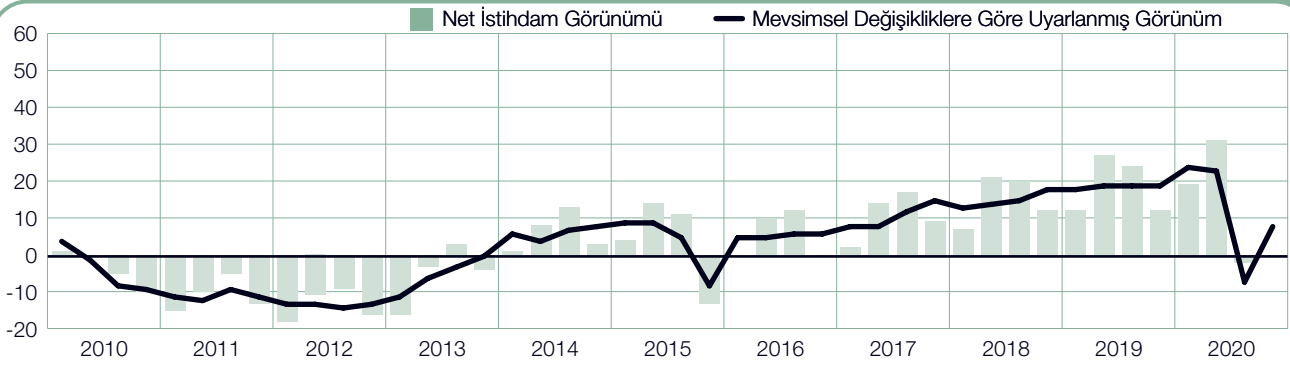
+%7 (+%10)

Türkiye araştırmaya 2011 1. çeyreğinde katıldı. Çubuk gösteriminin olmaması Net İstihdam Görünümünün sıfır olduğunu ifade eder

Yunanistan

%0 (+%8)

Çubuk gösteriminin olmaması Net İstihdam Görünümünün sıfır olduğunu ifade eder

ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması

ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması, işverenlerin bir sonraki çeyrekte iş gücünde çalışanların sayısını artırma ya da azaltma eğilimlerini ölçmek amacıyla üç ayda bir gerçekleştirilmektedir. 55 yıldan uzun bir süredir ManpowerGroup tarafından yürütülmekte olan, işverenlerin işe alım planlarıyla ilgili tahminlerini irdeleyen bu kapsamlı araştırma, dünyanın en güvenilir istihdam faaliyetleri araştırmalarından biri olarak nitelendirilmektedir. ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması'nın başarısının temelinde birçok faktör yatmaktadır:

Eşsiz: Boyutu, kapsamı, uzun süreli oluşu ve odaklandığı alan bakımından benzersizdir.

İleriye dönük: ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması, işverenlerden bir sonraki çeyrekte istihdama dair öngöründe bulunmalarını isteyen, dünyanın en kapsamlı ve ileriye dönük istihdam araştırmasıdır. Buna karşılık, diğer anketler ve çalışmalar geçmişte olanları raporlamak amacıyla retrospektif verilere odaklanır.

Bağımsız: Araştırma, yapıldığı ülke ve bölgelerdeki işverenlerden alınan temsili bir örneklem ile yürütülür. Ankete katılanlar, ManpowerGroup müşteri tabanı arasından seçilmemektedir.

Sağlam: 2020'nin 4. çeyreği için belirlenen Örneklem büyüklüğünün, önceki çeyrek için belirlenenden küçük olması, küresel sağlık krizinin etkisini yansıtmaktadır. Araştırma, her çeyrekte tahmini istihdam trendlerini ölçmek amacıyla 43 ülke ve bölgeden 38.000'i aşkın kamu ve özel sektör işvereni ile yapılan görüşmelere dayanmaktadır.

Odaklı: Araştırma, 50 yılı aşkın süredir tüm verilerini tek bir sorudan yola çıkarak elde etmektedir.

2020 yılı dördüncü çeyrek araştırması için, dünya genelinde araştırmaya katılan tüm işverenlere aynı soru yöneltildi: "İçinde bulunduğumuz çeyrek yıl ile karşılaştığınızda Aralık 2020 sonuna kadar olan üç aylık dönemde işyerinizdeki toplam istihdamın nasıl değişeceğini öngörüyorsunuz?"

Metodoloji

ManpowerGroup İstihdama Genel Bakış Araştırması, piyasa araştırmaları alanındaki en yüksek standartlara uygun, geçerliliği kabul edilmiş bir metodoloji kullanılarak yürütülmektedir. Araştırma, her milli ekonomiyi temsil edecek şekilde yapılandırılmıştır. Tüm ulusal, bölgesel ve küresel veriler için hata payı +/- %5,5'dan fazla değildir.

Net İstihdam Görünümü

Rapor boyunca, "Net İstihdam Görünümü" ifadesi kullanılmıştır. Bu rakam, önümüzdeki çeyrekte iş yerlerindeki işe alım faaliyetlerinde artış öngören işverenlerin yüzdesinden, istihdam düşüşü bekleyen işverenlerin yüzdesi çıkarılarak hesaplanmıştır. Hesaplamanın sonucunda, Net İstihdam Görünümü elde edilmiştir. En az 17 çeyreklik verileri toplanmış olan ülkeler ve bölgeler için Net İstihdam Görünümleri, aksi belirtilmedikçe, mevsimsellikten arındırılmış bir formatta bildirilmiştir.

ManpowerGroup® Hakkında

Küresel işgücü çözümlerinde öncü bir şirket olarak ManpowerGroup® (NYSE: MAN), hızla değişen dünyada kurum ve kuruluşların başarılı olmalarını sağlayacak yetenekleri tedarik ederek, değerlendirerek, geliştirerek ve yöneterek kurumların dönüşümüne yardımcı olmaktadır. Her yıl binlerce kuruluşu yenilikçi çözümler ve yetenekli iş gücüyle buluştururken, pek çok sektörde ve beceri yelpazesinde milyonlarca insana anlamlı ve sürdürülebilir istihdam sağlıyoruz. Uzman çözümler yelpazemiz – Manpower®, Experis® ve Talent Solutions® – 70 yıldan fazla bir süredir 75'i aşkın ülke ve bölgedeki adaylar ve müşteriler için ciddi bir değer yaratıyor. Kapsayıcılık, Eşitlik ve Engellilik konularında ve Kadınlar için en iyi iş ortamını sunan bir şirket olarak çeşitliliğe verdiğimiz önemden dolayı her zaman takdir topluyoruz. ManpowerGroup olarak 2020'de, 11. kez Dünyanın En Etik Şirketlerinden biri seçildik. Tüm bunlar, neden bu kadar çok yetenekli insanın çalışmak için bizi tercih ettiğini açıklıyor.

Manpower Türkiye Hakkında

Manpower Türkiye, global bölge organizasyonu içinde Güney Avrupa bölgesinde %100 ManpowerGroup yatırımı olarak Mayıs 2003'den itibaren faaliyet göstermektedir. Tüm şubeleriyle Seçme ve Yerleştirme Hizmeti, Geçici İş İlişkisi ile Dönemsel Personel Tedariği Hizmetleri sunar. Daha fazla bilgi ve iletişim için www.manpower.com.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Experis Türkiye Hakkında

ManpowerGroup markalarından biri olan Experis, Fortune Global 500 şirketlerinin yüzde 80'i de dahil olmak üzere iş dünyası profesyonellerine hizmet vermekte ve Avrupa'nın en büyük işe alım şirketlerinden biri olarak BT ve teknoloji, mühendislik ve üretim, satış ve pazarlama, finans ve muhasebe, sağlık hizmetleri ve yaşam bilimleri pozisyonlarına her gün yaklaşık 40.000 uzman yerleştirmektedir. Dünyanın dört bir yanındaki 3000'i aşkın ofisiyle, çalışanların kariyerini istediği yönde ilerletmesi ve şirketlerin ihtiyaç duydukları insan kaynaklarını bulması, koruması ve geliştirmesi için çalışan Experis, bugünün küresel ve teknoloji odaklı iş dünyasına özel olarak geliştirdiği başarılı işgücü çözümleriyle tanınmaktadır. Experis, profesyonel insan kaynakları çözümleri ve proje bazlı çözümler alanında bir dünya lideridir. Daha fazla bilgi için: www.experis.com.tr

ManpowerGroup Türkiye
Oğuz Sokak Mecidiyeköy Rönesans Plaza
No:4 K:1 Şişli/İstanbul/Türkiye
34387
T: +90 212 213 67 77 (pbx)
www.manpower.com.tr
www.experis.com.tr

© 2020, ManpowerGroup™ Bütün hakları saklıdır.